

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

III/2014
6. ročník

ROZHOVOR
S KARLEM
ČERMÁKEM

NÁKLADY EXEKUCE
V INSOLVENČNÍM
ŘÍZENÍ

NEPOSTIŽITELNÉ
MOVITÉ VĚCI

vydává Exekutorská komora
České republiky

E-DRAŽBY EFEKTIVNĚ

MAXIMALIZUJTE POTENCIÁL SVÝCH DRAŽEB

Nabízíme efektivní řešení a know-how pro pořádání a správu
Vašich elektronických dražeb.

Vyzkoušejte si pořádání E-DRAŽEB naprosto nezávazně a ZDARMA.

**ÚSPĚŠNOST
KONANÝCH**

DRAŽEB

56 - 73%

CENA DRAŽBY VČETNĚ

JEJÍ INZERCE

OD 245 Kč**

KONTAKTUJTE NÁS:

+420 774 868 037

+420 241 416 417

SPRAVCE@E-AUKCE.COM

*nabídka platí pouze pro nové klienty

**uvedené ceny jsou bez DPH 21%

***Call centrum je otevřeno ve všední dny

Po-Čt 9.00 – 17.00 a Pá 8.00 – 16.00

Server **Dražby-exekutoři.cz** samozřejmě splňuje všechny podmínky a nároky stanovené příslušnými zákony, stejně jako představy našich klientů z řad SE.

Náš systém danou dražbu nejen zrealizuje, ale také efektivně zprezentuje pomocí rozsáhlé inzertní sítě: **E-AUKCE.COM, Konkursní Noviny, reality.iDNES.cz, REALCITY.CZ, REALITYMIX.CZ, RealHit.cz, + desítky satelitních webů.**

Zkuste si tedy nezávazně a zdarma, jak se draží elektronicky na portálu **DRAZBY-EXEKUTORI.CZ**, klidně na všech Vašich aktuálních či pouze cvičných dražbách a ujistěte se, že Vám poskytneme přesně to, co hledáte.*

- 1) Pošlete nám příslušnou dražební vyhlášku (pomůžeme Vám ji vytvořit), znalecký posudek a fotografie.
- 2) Dražbu zdarma uveřejníme na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ a E-AUKCE.COM.
- 3) V případě Vašeho zájmu dražbu vložíme i na PORTÁLDRAŽEB.CZ.
- 4) Uveřejnění dražby Vám potvrdíme e-mailem.
- 5) Každá dražba je zároveň plnohodnotně uveřejněna na serverech reality.iDNES.cz, REALCITY.CZ, REALITYMIX.CZ, RealHit.cz i v Konkursních Novinách.
- 6) Zájemci o dražby mají stejně jako Vy k dispozici Call centrum, kde všem rádi pomůžeme a poradíme.***

drazby-@exekutori.cz

VEŠKERÉ STAROSTI S POŘÁDÁNÍM VAŠICH DRAŽEB NECHTE NA NÁS.

QUI BONO?

JUDr. Milan Makarius

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha-západ

Asi všichni jsme zaznamenali v červnu vyhlášenou novelu advokátního tarifu. Po zrušení vyhlášky číslo 484/2001 Sb. Ústavním soudem je to další mimořádný zásah do odměňování advokátů, či spíše do přiznávání náhrad za jejich služby v rámci soudního řízení. Nad skutečností, že částka sbírky zákonů, novelu obsahující, byla rozeslána 30. června a účinnost novely nastala 1. července, se ani už nepozastavuji; nějak jsem na takovéto překotné akce našich normotvůrců zvyklý. Na co jsem si ale nezvykl, a ani zvyknout nehodlám, je trestuhodně nízká kvalita této novely a její ka-
zuimus, když těchto pár ustanovení, v podstatě jeden paragraf, vyvolává více otázek, nežli je zdrávo. A to se podle nejrůznějších mediálních výstupů jedná o normu, která byla dlouhodobě připravována a způsobila i údajně nemalý poprask na politické scéně, včetně odchodu jedné političky.

Bez ohledu na legislativní kvalitu novely je otázkou, zda toto drastické snížení advokátních tarifů, které hodnotí práci advokáta zřejmě pod hranici minimální mzdy, bude mít kýžený efekt. Bezesporu snížení přísudků uvítají ti, kterým je povinnost k náhradě nákladů ukládána. Ti, kteří však ve věci byli úspěšní, se často budou moci hřát toliko příjemným pocitem z vítězství, když fakticky vynaložené náklady na jejich právní zastoupení několikanásobně převýší přiznanou náhradu nákladů řízení. Nelze si namalovat, že v důsledku snížení mimosmluvních odměn dojde i ke zlevnění advokátních služeb. Jediným důsledkem snížení tarifu bude rozevření nůžek mezi skutečně zaplacenou cenou služby a jejím ohodnocením v nákladovém výroku příslušného rozhodnutí. Strana odsouzená k plnění tak bude sice méně zatížena, avšak nikoli na úkor „krvelačného a mamonuchtivého“ advokáta, nýbrž na úkor toho, kdo byl nucen právní pomoc vyhledat a martyrium soudního procesu podstoupit, a to často proti své vůli.

Možná skutečně skončí překupování drobných pohledávek, zejména typicky pohledávek dopravních podniků různými finančními skupinami, na druhou stranu původní vlastníci pohledávek, kteří budou uplatňovat svá práva sami, a to buď vlastními silami, nebo prostřednictvím advokátních kanceláří, budou nuceni vynakládat na uplatňování a vymáhání práv nemalé prostředky, ať na administrativu, nebo právní zastoupení. Taková situace se nepochybně negativně promítne do jejich hospodaření, neboť přiznaná náhrada nákladů řízení ani zdaleka nedosáhne výše nákladů skutečně vynaložených. Zatímco drobní podnikatelé si budou moci dovolit rezignovat na vymáhání drobných pohledávek, instituce generující stovky, či dokonce tisíce pohledávek měsíčně si nebudou moci takovou šlechetnost dovolit.

Novelou advokátního tarifu tedy nedošlo ke snížení nákladů na vymáhání drobných pohledávek, ale pouze k přesunutí těchto nákladů z povinných na oprávněné. Pokud by však stát skutečně měl zájem na snížení nákladů na soudní řízení, minimálně dvě možnosti by měl. Ačkoli se tolik hovoří o nenasytosti advokátů, exekutorů či překupníků pohledávek, taktně se mlčí o tom, že v každém soudním řízení stát vybírá nemalé soudní poplatky a následně se stoickým klidem fundus kasíruje více než pětinu veškerých přiznaných náhrad v podobě daně z přidané hodnoty. Další nemalá část těchto peněz je státu odvedena v podobě daní z příjmů či na sociálním a zdravotním pojištění. Pokud by tedy stát chtěl skutečně udělat něco pozitivního pro dlužníky drobných pohledávek, nic mu nebránilo ve snížení soudních poplatků u bagatelních pohledávek, popřípadě v nezatěžování služeb advokátů poskytovaných v rámci soudního řízení či služby soudních exekutorů daní z přidané hodnoty. Pokud je mi známo, taková právní úprava se však nepřipravuje.

Ochrana práv a oprávněných zájmů je samozřejmě základem právního státu, je však otázkou, zda obdobnými kroky není zvýhodňována pouze jedna skupina, a to navíc skupina, která naopak práva a oprávněné zájmy jiných poškozují a nerespektují.

OBSAH

ROZHOVOR	6 Společnost rozhoduje o tom, jak se má advokát nebo soudní exekutor chovat rozhovor s JUDr. Karlem Čermákem sr., dr. h. c., advokátem, exministrem spravedlnosti
ČLÁNKY	10 Uplatňování nákladů exekuce v insolvenčním řízení, jestliže nebylo v exekuci nic vymoženo Mgr. Jan Kubizňák
	16 Společné jmění manželů a jeho postih v rámci exekuce Mgr. Bc. Lucie Neprašová
	21 Věci nepodléhající mobiliární exekuci Mgr. Renáta Valentová
	26 Příkaz k úhradě nákladů exekuce Mgr. Petra Fialová
Z HISTORIE	31 Stalo se... JUDr. PhDr. Stanislav Balík
ZE ZAHRANIČÍ	33 Činnosti UIHJ a EURODANUBE 2014 JUDr. Juraj Podkonický, PhD., PhDr. Mgr. Jan Ptáčník
JUDIKATURA	36 Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	40 Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
RECENZE	45 Z odborných článků Mgr. et Bc. Veronika Urbanová, Mgr. Jiří Novák
ZPRÁVY Z KOMORY	47 Profesionální profily nových soudních exekutorů Mgr. Bohumil Brychta, Mgr. Alan Havlice, Mgr. Jan Valenta, Mgr. Tomáš Voborník

Fotografie na titulní straně: Gabriela Dorantová

ABSTRAKTY

Mgr. Jan Kubizňák

Uplatňování nákladů exekuce v insolvenčním řízení, jestliže nebylo v exekuci nic vymoženo

Text se zaměřuje na uspokojování nákladů exekuce v insolvenčním řízení, jestliže dosud nebylo v exekuci vymoženo žádné plnění. Zabývá se situacemi, kdy je po pověření soudního exekutora vedením exekuce prohlášen úpadek na dlužníka (povinného) a soudní exekutor přihlásí svoji pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení. Stále se tvořící rozhodovací praxe ukazuje na nejednoznačnost v přístupu k řešení této problematiky, z níž autor hledá ideální východisko. Současně upozorňuje a kritizuje přístup některých exekučních soudů, na jehož základě jsou povinni nuceni hradit náklady exekuce, ačkoli splnili oddlužení a byli osvobozeni od placení dosud neuhrazených částí pohledávek.

Mgr. Bc. Lucie Neprašová

Společné jmění manželů a jeho postih v rámci exekuce

Obsah práce je zaměřen na institut společného jmění manželů (SJM), a to jak ve vztahu k rekodifikovanému občanskému právu hmotnému, tak ve vztahu k procesním normám, zejména k části šesté zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád. Jsou zde nastíněny koncepční změny exekučního řízení týkající se SJM, které byly zavedeny novelou č. 396/2012 Sb., účinnou od 1. 1. 2013, a konečně se práce věnuje i otázce exekučního postihu SJM po nabytí účinnosti NOZ, jehož interpretace v souvislosti s procesními předpisy přináší problematice ucelenější teoretický ráz, avšak v praktických záležitostech bude teoretická rovina nepochybně hojně dotvářena judikaturou.

Mgr. Renáta Valentová

Věci nepodléhající mobiliární exekuci

V této práci je řešena problematika mobiliárních exekucí, zejména se zaměřením na věci nepodléhající exekuci. Jejím cílem bylo nastínit současný stav právní úpravy věcí nepodléhajících exekuci a navrhované změny v této oblasti. Zvolený problém jsem řešila s použitím platné a plánované právní úpravy a ustálené judikatury. Tato problematika je upravena v ustanovení § 321 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád a § 69 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád. Postup při mobiliární exekuci je problematický z důvodu nedostatečného vymezení věcí vyloučených z exekuce a příliš obecné právní úpravě této oblasti, čímž často dochází při způsobu provedení exekuce prodejem movitých věcí ke konfliktním situacím a nedostatku právní jistoty.

Mgr. Petra Fialová

Příkaz k úhradě nákladů exekuce

Odborná práce zpracovává problematiku institutu příkazu k úhradě nákladů exekuce se zaměřením na jeho přezkoumatelnost. Práce se orientuje na popis a analýzu příkazu k úhradě nákladů exekuce v současné právní úpravě s přihlédnutím k judikatuře a charakterizuje jeho náležitosti a podmínky, za kterých jej lze vydat, jakož i vliv usnesení o zastavení exekuce na úhradu nákladů exekuce a příslušné opravné prostředky. Cílem této práce je zhodnocení fungování vydávání příkazů k úhradě nákladů exekuce a nastínění pozitiv i negativ tohoto institutu.

SPOLEČNOST ROZHODUJE O TOM, JAK SE MÁ ADVOKÁT NEBO SOUDNÍ EXEKUTOR CHOVAT

rozhovor s JUDr. Karlem
Čermákem sr., dr. h. c.
advokátem, exministrem
spravedlnosti

Bývalý ministr spravedlnosti, někdejší předseda České advokátní komory, který byl v roce 2005 uveden do Síně slávy Právníka roku, JUDr. Karel Čermák se se mnou sešel dva dny po svých 80. narozeninách. Jeho významné životní jubileum bylo příležitostí k bilancování.

Chtěli jsme založit liberální a nezávislou advokacii

připravila
Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory ČR

Nemohu začít jinak než gratulací k Vaším narozeninám. V osmdesáti letech věku jste stále veden jako v seznamu aktivních advokátů. V jejich čele jste stál od roku 1989 do roku 2001. Jak na tuto éru v České advokátní komoře vzpomínáte?

Je to nostalgie, samozřejmě. Především jsme se snažili o rychlý návrat k poměrům před rokem 1938. Nikam jinam jsme se ani nemohli vracet, nebylo kam. Chtěli jsme založit liberální a nezávislou advokacii, která zde existovala od roku 1868, kdy vyšel Rechtsanwaltsordnung, advokátní řád Rakouska. Do té doby jmenovali advokáty různé soudní orgány. Až od roku 1868 bylo advokátní povolání nezávislé a přístup k němu měl každý.

Tradice byla přetržena historickým vývojem. Jistě bylo těžké navázat...

Ano, liberalizace byla velmi důležitá. Od roku 1948 do roku 1990 jste neměla nárok na to, aby vás přijali do advokacie. Nemohla jste ani ke zkouškám. Byl zde tzv. numerus clausus. Na koho se osud usmál, toho přijali. V roce 1990 bylo v Československu asi 900 advokátů, dnes je jich více než 10.000.

Jak tehdy k Vašemu záměru zavést nový zákon o advokacii přistupovali zákonodárci?

Prosazování změn nebylo tak těžké. Zákon o advokacii byl v kompetenci České národní rady a Slovenské národní rady. Mezi poslanci ale bylo hodně advokátů, např. JUDr. Dagmar Burešová, JUDr. Jan Kalvoda a JUDr. Miloslav Výborný. Dokázali lobovat u ostatních, aby zákon přijali.

V té době se v Česku rodila exekutorská profese. Byl jste jedním z těch, kteří její vznik mohli sledovat zblízka. Co jste od zavedení soudních exekutorů očekával?

Očekával jsem, že se podaří vyváženým způsobem zajistit ochranu oprávněných i povinných. A to není lehké. Je obtížné zajistit nestrannost. Toho jsem se trochu obával.

Jak se na začátku milénia dívala na nově se utvářející exekutorskou profesi advokátní obec?

Poměrně rozpolceně. Starší advokáti byli víceméně skeptičtí, nevěřili tomu, že státní úřad může vykonávat podnikatelský subjekt. Druhá skupina lidí, zejména mladších advokátů, uvažovala o pozitivěch této nové profese a někteří dokonce přešli do Exekutorské komory ČR.

Máte pocit, že dosavadních 14 let fungování soudních exekutorů bylo zdařilých a pro vymahatelnost práva prospěšných?

K tomu, aby se povolání soudního exekutora „usadilo“, jedna generace nestačí. Jedna generace je 25 let a vám je teprve 14 roků. Ještě chvíli to tedy bude trvat. Tím ale nechci říct, že by někdo měl rušit Exekutorskou komorou ČR, to by bylo ještě horší.

Jaké by hypoteticky byly důsledky takového rozhodnutí? Co by se stalo, kdyby se stát vrátil k režimu soudního výkonu rozhodnutí?

Bojím se, že by to přineslo jen další zmatky. Pokud se někdo už 14 let o něco snaží, byť leckdy s neúspěchy, co se stane, když se vše zastaví nebo zruší? Nedovedu si to představit. To se celý systém znovu rozpadne?! Nyní tu fungují soudní exekutoři a ať už si o tom myslím cokoliv, podle mě by jejich zrušení škodilo.

Ale mezi řádky přiznáváte, že určité změny by byly potřeba. Myslíte si, že zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů by bylo správnou cestou?

Nemohu se vydávat za specialistu na exekuční právo. Raději bych se na to podíval z jiného úhlu, a sice z hlediska soutěže mezi soudními exekutory. Konkurence je v současném systému nadměrná. Pokud soudní exekutor působí od Zlína po Cheb, jde o příliš velký záběr, jenž vede ke vzniku velkých úřadů. To je velké riziko i u advokátů. Nemůže dobře fungovat stav, kdy jeden příslušník stavu má 100 zaměstnanců a druhý zaměstnává tři pracovníky. Tomu by zavedení místní příslušnosti jistě pomohlo. A taky asi zabrání možným nešvarům souvisejícím s protekcionismem. Když není myslitelé, aby někdo měl „svého“ soudce nebo státního zástupce, proč by si mohl libovolně vybírat soudního exekutora?

Ano, to je právě jeden z základních argumentů...

Skoro bych pro to byl. Ačkoliv toto téma neznám dokonale, myslím, že zavedení místní příslušnosti by prospělo.

Jak může existovat stát, kde se trvale hádá moc soudní, výkonná a zákonodárna

Vybaven znalostí tří světových jazyků kladete důraz na mezinárodní spolupráci. V roce 1991 jste prosadil přijetí tehdejšího Československa jako pozorovatele do Rady advokátních komor Evropských společenství a sedm let jste byl vedoucím naší delegace v tomto orgánu. V roce 1994 jste dokonce obdržel Vyznamenání za zásluhy o republiku Rakousko. Za co konkrétně Vám ji prezident Rakouska udělil?

To souvisí s mými vazbami na Rakousko. Už jsem hovořil o tom, že při tvorbě zákona o advokacii jsem navazoval na rakouský advokátní řád z roku 1868. Zákon jsme psali tak, aby byl již počátkem roku 1990 v Parlamentu. Celý prosinec 1989

a leden 1990 jsem tedy pilně dojížděl do Vídně za předsedou tamní advokátní komory Walterem Schuppichem. Dnes už bohužel není mezi námi... Pardon, trochu dojmám. Posedávali jsme spolu po kavárnách a hovořili jsme o tom, jak to udělat. A Walter Schuppich měl tehdy velkou radost, že se u nás povedlo zákon přijmout. Jelikož měl velmi dobré styky, došel až do Hofburgu a navrhl mě na vyznamenání za rakousko-českou spolupráci na právním úseku. A ono to vyšlo. Vyznamenání jsem dostal a prezident osobně mi ho „připíchl“, pokud to mohu tímto znevažujícím způsobem popsat (smích).

Vy jste ale držitelem více významných ocenění – Právníka roku, Randovy medaile.

Ano (smích). Mám je všechna doma. Vážím si jich.

Po ukončení Vašeho působení ve vedení České advokátní komory jste byl v září 2003 jmenován jako nezávislý ministr spravedlnosti ve vládě premiéra Vladimíra Špidly. S jakými záměry jste přijal nominaci?

Moje úsilí v získání nominace nebylo nijak aktivní. Určující byla spíše situace na ministerstvu spravedlnosti, kdy byl JUDr. Otakar Motejl zvolen veřejným ochráncem práv a JUDr. Pavel Rychetský se stal předsedou Ústavního soudu. Říkali mi, že je nezbytné, aby v čele resortu stanul slušný člověk, který z toho neudělá nepořádek. Takže jsem PhDr. Špidlovi řekl, že to zkusíme. Moc dlouho to ale nešlo.

Jen do června 2004. Co bylo impulsem k Vaší rezignaci? Byla to radiální změna platových podmínek pro soudce a státní zástupce?

Ano, šlo hlavně o platy soudců. Chtěl jsem zásadně eliminovat, aby se soudci pořád soudili s ministerstvem spravedlnosti o platy. Je politicky nekorektní a nekulturní, aby se soudní moc soudila s mocí výkonnou o platy. S justicí jsem se domluvil, jaké by ty platy měly být, ale z vlády to shodili ze stolu. To jsem nemohl akceptovat. Žádná šance na přijetí nebyla, proto jsem rezignoval. Vladimír Špidla mě přemlouval, ať zůstanu. Odcházet jsem tedy nemusel, ale považoval jsem to za čestné řešení. Jediným cílem bylo, aby přestalo napětí mezi mocí soudní a výkonnou. Vždyť jak může existovat stát, kde se trvale hádá moc soudní, výkonná a zákonodárna?! Taková státnost nemůže existovat. Takový národ si nemůže vládnout. A to platí dodnes.

Vzpomenete si na konkrétní zkušenosti se soudními exekutory nebo s Exekutorskou komorou ČR z doby, kdy jste byl ministrem?

Exekutorská profese byla v té době velmi čerstvá. Mám pocit, že jsem s prezidiem Exekutorské komory ČR asi jednou či dvakrát jednal. Nebylo to nic dramatického. Hovořilo se o kárné agendě.

Etika žádné schvalování nepotřebuje

Sledujete politickou scénu v Česku? Co říkáte např. na současné zásahy vůči advokátům?

Politická kultura není nic valného. Ale mluvím do vlastních řad: Změna tarifu není zásahem proti advokacii. To je docela běžné opatření každého státu. Tarif se snižuje a zvyšuje zrovna podle toho, jak je to zapotřebí. Horší je, že ministerstvo spravedlnosti nyní nemá jasno v prioritách. Prioritou je např. nový trestní řád, který je nesmírně zaostalý a komunistický. Čekal jsem, že se na něj ministerstvo vrhne. Když nemáme trestní řád, jak můžeme chtít řešit státní zastupitelství?! Trestní řád přeci musí být dřív, než rozhodneme o tom, zda budou vrchní nebo speciální státní zastupitelství. Místo toho se zabýváme novelou občanského zákoníku a vše se pořád mění. To, co by se však skutečně mělo změnit, zůstává stranou. Je to však můj názor, který nesouvisí s politickou kulturou. Je to zejména otázka právní politiky.

A co otázka etiky? Proč je vůbec třeba různých zásahů vůči právníckým profesím? Nemohla by být dostatečnou prevencí před vnějším zásahem autoregulace profesních komor prostřednictvím etických kodexů?

Etické kodexy všech právníckých povolání mají jedno společné – nikdo, včetně advokátů, si není vědom rozdílu mezi mravní normou a právní normou. Všichni to zaměňují a myslí si, že etický kodex se stává etickým kodexem v okamžiku, kdy ho nějaký legislativní orgán, např. představenstvo, prohlásí za stavovský předpis. To jsou ale rozdílné věci. Etický kodex se nestává etickým kodexem tím, že ho schválí představenstvo. Stejně jako příkaz „lhát se nemá“ se nestane mravním příkazem proto, že ho schválí parlament. Etika žádné schvalování nepotřebuje, nikde!

Zrovna teď se mě někdo ptal na to, jak může platit etický kodex v době, kdy se advokacie provozuje jako kapitálová investice. A jsme zpátky u toho, že kapitálové investice mají tendenci jednak neúměrně růst, jednak přijímat cizí kapitál. Najednou to není advokátův kapitál. Advokát si půjčí na provoz své praxe nebo někdo cizí dá vlastní prostředky do takto delikátního povolání. No a advokát musí skákat tak, aby kapitál přinášel investorovi zisk. Etická pravidla, která se transformují ve stavovský předpis, najednou přestanou těmto investorům vyhovovat. Advokáti se ptají: „Co je to za pravidla, když nám znemožňují dosáhnout zisku?! Proč nesmíme zastupovat dvě strany, které jsou v konfliktu zájmů, když to snižuje náš zisk?!“ I kdyby však tito lidé dosáhli zrušení příslušných ustanovení ve stavovských předpisech, nedosáhnou zrušení mravní normy.

Mravní norma je odvozená od všeobecného souhlasu celé společnosti a platí dál, nikdo ji nepřijímá. Společnost rozhoduje o tom, jak se má advokát nebo soudní exekutor chovat. O tom nerozhodují advokáti nebo soudní exekutoři sami. A právě takto může vznikat ona disproporce – publikum, které vytváří mravní normu, má jiné představy o chování advokátů nebo soudních exekutorů než sami příslušníci těchto profesí. Najednou začne publikum říkat, že všichni advokáti a soudní exekutoři jsou darebáci. Neříká, že dotyčný právník porušil právní normu nebo že se dopustil kárného provinění. Konstatuje pouze, že je darebák.

Časem pak kvůli tomu mohou vznikat klišé, že všichni advokáti nebo soudní exekutoři jsou darebáci.

Ano, nejhorší je, že se to pak přenáší na všechny příslušníky daného povolání. Jde o mravní sankci, kdy lidé začnou určitými profesemi pohrdat. V tomto ohledu nefunguje žádná presumpce nevinoty. Jakmile někdo získá punc darebáka, těžko se ho daří smést. Mravní sankce se těžko odčiňuje.

Máte pocit, že etické stavovské předpisy právnických komor nepokulhávají za mravními normami?

Myslím, že ne. Ne. Předpisy zatím nepokulhávají. Ale řada lidí na ně útočí, aby přestaly plnit funkci právního předpisu. Domnívají se, že se tím změní i morálka.

Něco jako veřejný zájem existuje

Pane doktore, jaký je recept na to, aby člověk např. ve funkci ministra prošel nejen profesním životem se ctí a s úspěchem?

Mám za to, že v žádné funkci nemůže člověk vycházet z toho, že ji získal pro to, aby pomohl sám sobě, ať už finančně nebo kariérně. To nejde. Něco jako veřejný zájem existuje a tím se musí všichni řídit. Jestli jde někdo dělat ministra pro to, aby si nahrabal na veřejných zakázkách, povede to k poruchám.

Jste vzorem pro mnoho právníků. Podle Vás se označuje polistopadová éra advokacie. Navíc jste velmi činný i publikačně. Řadu let píšete úvodníky a eseje, v nichž osobitým stylem zpracováváte různá témata z oblasti práva. Proto poslední otázka zní: Kde má člověk brát inspiraci? Kde má hledat vzory?

Zase odpovím velmi obecně. Vzory jsou v něčem, čemu se říká civilizační příběh. Naše civilizace jich má tisíce – Starý zákon, Homérovy eposy Ilias a Odyssea, pohádky. Když člověk konfrontuje tyto civilizační příběhy s tím, co čte v novinách a vidí kolem sebe, vždy najde vzor a inspiraci.

Děkuji za velmi inspirativní rozhovor a přeji Vám hodně zdraví.

UPLATŇOVÁNÍ NÁKLADŮ EXEKUCE V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ, JESTLIŽE NEBYLO V EXEKUCI NIC VYMOŽENO

Mgr. Jan Kubizňák Úvod
právník Exekutorské komory ČR

Třetí část vícedílné série pojednání o vztahu exekučního a insolvenčního řízení se týká problematiky nákladů exekuce a jejich uplatňování v rámci insolvenčního řízení za situace, kdy v dosavadním průběhu exekuce soudní exekutor nevymohl žádné plnění. V souvislosti s nemožností provedení exekuce po zahájení insolvenčního řízení je tedy nutné odpovědět na otázku, zdali má soudní exekutor, který byl pověřen provedením exekuce před zahájením insolvenčního řízení, nárok na uhrazení nákladů exekuce povinným (úpadcem), a to buď v rámci insolvenčního řízení, po skončení insolvenčního řízení, či tento nárok vůbec nemá.

Obecně k nákladům exekuce

Výčet položek nákladů exekuce obsahuje ustanovení § 87 odst. 1 zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ER“).¹ Náklady exekuce hradí soudnímu exekutorovi dle § 87

¹ Náklady exekuce tedy tvoří: odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při exekuci, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce závodu, a je-li exekutor nebo správce závodu plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty.

odst. 3 EŘ povinný. Náklady exekuce přitom soudní exekutor v souladu s § 87 odst. 4 EŘ vymůže na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce (dále jen „příkaz“) některým ze způsobů provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky.

Ústavní soud vyložil, že právní úpravu nákladů exekuce v exekučním řízení nelze interpretovat bez souvislosti s obecnou právní úpravou nákladů řízení o výkon rozhodnutí obsaženou v §§ 270 a 271 OSŘ. Ustanovení §§ 87 – 89 EŘ vystihují podle Ústavního soudu pouze zvláštnosti exekučního řízení s tím, že se jinak uplatní důsledky obecné subsidiarity OSŘ dle § 52 odst. 1 EŘ. Vychází se z toho, že oprávněný je procesní stranou, která měla plný úspěch ve věci, jelikož nařízením exekuce bylo jeho návrhu vyhověno (dle současné právní úpravy byl soudní exekutor pověřen provedením exekuce). Ústavní soud dále podotkl, že tedy i v exekučním řízení platí, že nařízení exekuce (pověření exekutora k provedení exekuce) se vztahuje i na povinnost k úhradě nákladů exekuce (§ 87 odst. 1, 3 EŘ) a nákladů oprávněného (§ 87 odst. 2 EŘ), bez toho, že by již zde byly specifikovány.²

Náklady vykonávacího řízení (a tedy i náklady exekučního řízení) jsou dle Aleny Winterové postaveny na základním principu, podle něhož povinnost k náhradě nákladů soud uloží zásadně povinnému. Je to totiž povinný, kdo jednal protiprávně, a oprávněný neměl jinou možnost než zahájit řízení o výkon rozhodnutí.³

Z dosud uvedeného plyne, že soudní exekutor má nárok na uhrazení nákladů exekuce zásadně povinným, a to již od okamžiku svého pověření (vyjma situací, kdy by byla exekuce např. zastavena, přičemž zastavení exekuce by zcela zapříčil oprávněný).⁴ Příkaz přitom pouze určuje konkrétní výši nákladů exekuce dle okolností předmětného exekučního řízení. Jinak řečeno, nárok soudního exekutora na náklady exekuce má základ v samotné podstatě exekučního řízení. Soudní exekutor je tak v podstatě honorován za samotné pověření k provedení exekuce, aniž lze dopředu předjímat průběh exekučního řízení.⁵

Na druhé straně však konstantní judikatura Ústavního soudu ve věci nákladů exekuce uvádí, že v případě dobrovolného splnění vymáhané povinnosti povinným, kdy tedy soudní exekutor dluh formálně vzato dle Ústavního soudu nevymohl, je základem pro určení jeho odměny částka nulová.⁶ Dále Ústavní soud podotkl, že „v tomto smyslu není relevantní ani ustanovení stanovící soudnímu exekutorovi odměnu 3 000 Kč jako nejnižší v § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb.; tato částka by se mohla

uplatnit jen tehdy, bylo-li v exekučním řízení vymoženo alespoň něco. Ústavní soud ostatně dodává, že nemůže souhlasit s názorem Obvodního soudu pro Prahu 3 vyjádřeným v odůvodnění napadeného rozhodnutí, že částka 3 000 Kč náleží soudnímu exekutorovi vždy, bez ohledu na to, jaké konkrétní plnění vymohl.“⁷ Obdobně pak Ústavní soud uzavřel i ohledně nákladů soudního exekutora, neboť „není-li možno soudní exekutorce přiznat paušální odměnu ve výši 3 000 Kč, resp. 1 500 Kč, tím spíše jí není možno přiznat paušální náhradu hotových výdajů ve výši 3 500 Kč.“⁸

Rozhodovací praxe Ústavního soudu se ale týká problematiky nákladů exekuce při dobrovolném splnění povinnosti povinným bez tzv. „přímé exekuce“.⁹ Její aplikovatelnost na posuzovanou problematiku je proto sporná.

Ustanovení § 11 odst. 2 a 4 a § 13 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ET“), stanovuje odměnu pro soudního exekutora, respektive náhradu hotových výdajů i pro případ, kdy soudní exekutor v řízení nevymůže ničeho, případně ani nebude pověřen provedením exekuce. Systematickým výkladem lze proto dospět k závěru, že jestliže má soudní exekutor nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů, nebyl-li ani pověřen provedením exekuce, tím spíše musí mít nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů, jestliže byl pověřen, ačkoli dosud nic nevymohl a exekuci vzhledem k zahájenému insolvenčnímu řízení dále nelze provést. Ani oprávněnému nelze přičítat k tíži, že proti povinnému bylo zahájeno insolvenční řízení. Proto oprávněný nemůže být zavázán k hrazení nákladů exekuce.

Navíc dikce §§ 5 a 6 ET včetně znění marginální rubriky doznalo malé, leč významné změny. Došlo k vypuštění slova „provedení“.¹⁰ Soudní exekutor má tedy nově nárok na odměnu za „exekuci“, nikoli za „provedení exekuce“.

Vývoj judikatury

Předmětná problematika je relativně hojně řešena na úrovni krajských a vrchních soudů. Dosavadním výsledkem je nejednotná rozhodovací praxe Vrchního soudu v Praze.¹¹ Senáty 101 a 102 Vrchního soudu v Praze¹² již konstantně v incidenčních

² Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2006, sp. zn. III. ÚS 282/06, stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

³ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vydání. Praha: Linde, 2011, s. 504.

⁴ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 107, 108.

⁵ Mutatis mutandis srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005.

⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 1540/08.

⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 1540/08.

⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 2930/09.

⁹ Pojem užit v nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06.

¹⁰ Např. návětí § 6 odst. 1 ET ve znění účinném do 31. 12. 2012 uvádělo následující: „Odměna za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky činí (...)“ Stejně ustanovení zní od 1. 1. 2013 následovně: „Odměna za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky činí (...)“

¹¹ V současné době se stále čeká na prvotní rozhodnutí Nejvyššího soudu, který sjednotí judikatorní praxi.

¹² Viz jejich dále zmíněná rozhodnutí.

sporech o určení, zda má soudní exekutor za úpadcem (povinným, proti němuž vede exekuci) pohledávku z titulu nákladů exekuce, rozhodují ve prospěch soudních exekutorů. Na druhé straně senát 103 Vrchního soudu v Praze zastává naprosto opačný právní názor.

Nejprve byl Vrchním soudem v Praze vysloven závěr, podle něhož pro přihlášení pohledávky soudního exekutora spočívající v nákladech exekuce musí mít soudní exekutor k dispozici pravomocný příkaz. Soudní exekutor má mít přitom „právo na uspokojení nákladů exekuce i v případě, že v průběhu exekuce nebylo k uspokojení pohledávky oprávněného nic vymoženo, když exekutor je v podstatě honorován za to, že byl exekucí pověřen“.¹³ Pohledávka soudního exekutora na nákladech exekuce tedy musela být pohledávkou vykonatelnou. V případě jejího popření musel insolvenční správce dlužníka podat žalobu na určení, že pohledávka nebyla přihlášena po právu.

Naopak již zmíněný senát 103 Vrchního soudu v Praze judikoval, že „jediným případem, kdy v průběhu insolvenčního řízení může exekutor uspokojit náklady exekuce, upravuje ustanovení § 46 odst. 6 ex. ř. (v současné době se jedná o § 46 odst. 7 EŘ – pozn. autora), a to v situaci, kdy před zahájením insolvenčního řízení má exekutor k dispozici výtěžek exekuce a ten na základě svého rozhodnutí odevzdá insolvenčnímu správci po odečtu nákladů exekuce. Náklady exekuce lze tak vymoci na povinném jen z výtěžku exekuce, a to v exekučním řízení samotném“.¹⁴ Ačkoli tedy je pravomocný příkaz ve spojení s pravomocným usnesením o nařízení exekuce či pověřením soudního exekutora k provedení exekuce exekučním titulem, není dle uvedeného přístupu senátu 103 Vrchního soudu v Praze možné tuto pohledávku v insolvenčním řízení uspokojit.

Senáty 101 a 102 Vrchního soudu v Praze však dle odůvodnění svých dalších rozhodnutí stále setrvávají na svém právním názoru, podle něhož „exekutor tedy může tuto svou pohledávku do insolvenčního řízení (úspěšně) přihlásit a není důvodu, aby mu nebyla přiznána, je-li uplatněna v adekvátní výši“.^{15, 16}

Posuzovaný koncept však byl následně částečně zrevidován, neboť soudní exekutoři zpravidla vydávali příkaz po zahájení insolvenčního řízení tak, aby si mohli přihlásit vykonatelnou

pohledávku a byli do jisté míry „zvýhodněni“ procesním postavením v případném incidenčním sporu. Vrchní soud v Praze totiž změnil svůj dosavadní náhled v tom směru, že po zahájení insolvenčního řízení již nelze vydat příkaz, neboť se domnívá, že vydání příkazu je nepřipustným prováděním exekuce.¹⁷ Pokud tedy soudní exekutor po zahájení insolvenčního řízení vydá příkaz, porušuje dle názoru Vrchního soudu v Praze ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“).

Vrchní soud v posuzovaném rozhodnutí dále uvedl, že „exekutor si tedy po zahájení insolvenčního řízení nemůže vyrobit exekuční titul, aby zajistil vykonatelnost pohledávky z titulu nákladů exekuce, což však neznamená, že by nemohl (neměl a nemusel) takovou pohledávku přihlásit (uplatnit) v insolvenčním řízení jako pohledávku nevykonatelnou. Jelikož žalovaný byl pověřen vedením exekuce, má odvolací soud zato, že mu vzniklo právo na minimální odměnu ve výši 3.000 Kč dle ust. § 6 odst. 3 Vyhlášky (ET – pozn. autora), na náhradu hotových výdajů v paušální částce 3.500 Kč dle ust. § 13 odst. 1 Vyhlášky (ET – pozn. autora) a na příslušnou DPH ve výši 1.330 Kč“.¹⁸ Soudní exekutor proto ve shodě s naposledy uvedeným rozhodnutím může vždy bez ohledu na (ne)vydaný příkaz přihlásit svoji pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení jako nevykonatelnou.

Vydání příkazu a provedení exekuce

Nově vytvořený způsob uspokojování nákladů exekuce v rámci insolvenčního řízení nepovažují za bezproblémový. Dosud kupříkladu není zřejmé, proč insolvenční soudy odmítají příkaz vydaný po zahájení insolvenčního řízení. Exekuční řízení dle exekučního řádu je ve vztahu k nákladům exekuce postaveno na předpokladu, podle něhož je soudní exekutor již podle pověření k provedení exekuce oprávněn k vymožení nákladů exekuce proti povinnému. Na druhé straně se náklady exekuce v exekučním řízení stanovují s konečnou platností až příkazem, proti němuž existuje řádný opravný prostředek – námitky.

¹³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, sp. zn. KSUL 69 INS 3380/2010, 102 VSPH 15/2011-49.

¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010, 103 VSPH 111/2012-29.

¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010, 101 VSPH 267/2013-70, a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. KSPH 41 INS 15910/2013, 102 VSPH 8/2014-29.

¹⁶ Autor zároveň všímavému čtenáři potvrzuje, že v případě jednoho insolvenčního řízení, kdy insolvenční správce popřel dvě přihlášky dvěma různým soudním exekutorům, došlo v identických případech k protichůdným rozhodnutím (viz poznámky č. 14 a 15). Blíže viz insolvenční řízení vedené pod sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010.

¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. KSPA 48 INS 10182/2012, 102 VSPH 134/2014-64.

¹⁸ Tamtéž.

Dle konstantní judikatury Nejvyššího soudu „*příkazem k úhradě nákladů exekuce soudní exekutor určuje konkrétní výši a jednotlivé složky nákladů exekuce, aniž by stanovil způsob, kterým budou vymoženy; příkaz je ve spojení s usnesením o nařízení exekuce exekučním titulem, který se vykonává v exekučním řízení, v němž byl vydán (§ 87 odst. 4, 88 odst. 1, 2 zákona č. 120/2001 Sb.)*“.¹⁹

Zastává-li soud²⁰ názor, že po zahájení insolvenčního řízení již není možné vydat příkaz, pak současně odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4802/2008.²¹ Nutno však poznamenat, že právní věta zmíněného rozhodnutí Nejvyššího soudu zní „*plněním povinného k rukám exekutora uskutečněným v době po vydání exekučního příkazu a před prohlášením konkursu na majetek povinného dluh povinného vůči oprávněnému zaniká za současného předpokladu, že usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci.*“²² Navíc v předmětném rozhodnutí vůbec nebyla řešena otázka, zdali je vydání příkazu prováděním exekuce, či nikoli. Rozhodnutí se týká odpovědnosti soudního exekutora za nesprávný úřední postup (sic!) v případě přijetí plnění od povinného, jeho nevyplacení oprávněnému v důsledku dosud nepravomocného (později zrušeného) usnesení o nařízení exekuce a následného převedení zadržovaných prostředků správci konkursní podstaty v důsledku prohlášení konkursu na majetek povinného. V době prohlášení konkursu přitom bylo odvolacím soudem usnesení o nařízení exekuce zrušeno. Je proto patrné, že se Nejvyšší soud zabýval skutkově naprosto odlišnou otázkou. Domnívám se tedy, že závěry Nejvyššího soudu nikterak nedopadají na řešení předmětné problematiky.

Za nepatřičné považuji směšování nákladů řízení ve smyslu § 137 a násl. zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), a nákladů exekuce. Na náklady exekuce tak nelze aplikovat ani závěry Nejvyššího soudu, podle nějž „*nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu*“,²³ ačkoli tak v některých případech soudy postupují.²⁴ Zatímco náklady (nalézacího) řízení skutečně vznikají až pra-

vomocným rozhodnutím soudu, náklady exekuce (jak výše podáno) mají svůj původ již při samotném zahájení exekuce. Příkazem se pouze určuje jejich konkrétní výše.

Navíc pojem „*provedení exekuce*“ se vztahuje buď k odepsání deponovaných prostředků soudnímu exekutorovi, nebo nabytí právní moci příkazu (podle § 46 odst. 4 EŘ) či k provedení rozvrhu vymoženého plnění.²⁵ Příkaz však nestanovuje ani způsob, kterým mají být náklady exekuce vymoženy, tím spíše nemůže být jeho vydání prováděním exekuce.

Výše nákladů exekuce

Výše nákladů exekuce, kterou si soudní exekutor může nárokovat v rámci insolvenčního řízení, vychází z § 5 a násl. ET. V obecné rovině má proto soudní exekutor „*nárok na odměnu z vymoženého plnění, popř. v minimální výši, a nikoli z částky, ohledně níž byla exekuce nařízena*“.²⁶ Soudní exekutor tedy nemůže odměnu vypočítávat z celkové, v exekuci vymáhané povinnosti (zejména peněžité částky), jako by tuto povinnost vymohl. Lze tedy uvažovat, že soudní exekutor může v případě, kdy dosud nevymohl na povinném ničeho, přihlásit do insolvenčního řízení svoji pohledávku spočívající v odměně za dosavadní vedení exekuce v minimální výši, jak ji stanovuje § 6 odst. 3 ET.

Obdobně v případě náhrady hotových výdajů, náhrady za ztrátu času a náhrady za doručování bude mít soudní exekutor nárok především na „*paušál*“ ve smyslu § 13 odst. 1 ET, ledaže by prokázal, že mu vznikly náklady ve vyšší částce.

Uplatnění nákladů exekuce po skončení insolvenčního řízení

Pro úplnost je však nutné pozastavit se nad dalším způsobem, jak mohou být uspokojeny náklady exekuce, a to po skončení

¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2176/2011.

²⁰ Např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. KSPA 48 INS 10182/2012, 102 VSPH 134/2014-64, rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. KSPA 44 INS 33655/2013, 44 ICm 725/2014.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4802/2008 (R 69/2011).

²² Tamtéž.

²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 238/2007.

²⁴ Např. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. KSUL 74 INS 11805/2013, 74 ICm 3045/2013; rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. KSPA 44 INS 19552/2013, 44 ICm 3895/2013.

²⁵ Srov. KUBIZŇÁK, Jan. Účinky zahájení insolvenčního řízení ve vztahu k exekuci srážkami ze mzdy. Komorní listy. 2014, č. 2, s. 14, 15.

²⁶ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 24. 1. 2014, sp. zn. KSPA 60 INS 8044/2013, 60 ICm 2660/2013.

insolvenčního řízení. Respektive jedná se zásadně o uplatnění nákladů exekuce po úspěšném ukončení oddlužení, kdy byl dlužník osvobozen od placení zbylých pohledávek ve smyslu § 414 IZ. V případě reorganizace platí, že účinností reorganizačního plánu původní pohledávky věřitelů za úpadcem ve smyslu § 356 odst. 1 IZ zanikají, tudíž další vedení exekuce není pro tyto pohledávky možné.²⁷ Ve vztahu ke skočení konkursu pak lze říci, že exekuce mohou nadále pokračovat, proto není problematika nákladů exekuce v dané fázi řízení podstatná.

Smyslem a účelem úspěšného oddlužení je přiznat dlužníkovi na jeho návrh osvobození od hrazení dosud neuspokojených částí pohledávek či nepřihlášených pohledávek. Dlužník má tudíž být po skončení oddlužení skutečně oddlužen. Nejvyšší soud k charakteristice oddlužení uvedl, že „jde o způsob řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníkovi osvobození od placení zbytku dluhů (§ 414 insolvenčního zákona), čímž se tato část dlužnických závazků ocitne ve stejném režimu jako tzv. naturální obligace“.²⁸

Právní úprava insolvenčního a exekučního řízení však nijak neuvádí, jak naložit s exekučními řízeními po úspěšném oddlužení. Dlužníci zpravidla nemají povědomí o tom, že musí po skončení insolvenčního řízení podat návrh na zastavení exekuce. Soudní exekutor nemůže v takových případech zastavit exekuci *ex offio*. Mohl by tak učinit pouze po předchozím souhlasu oprávněného, což však bývá zásadně problematické. Exekuční soud by mohl sám z vlastní iniciativy exekuci zastavit. Ovšem zpravidla nedojde ke zjištění příslušných souvislostí exekučním soudem, a tak aktivita zůstává na povinném.²⁹ Není pochyb, že soud pak musí exekuci zastavit.

Nepřihlásil-li soudní exekutor náklady exekuce (lhostejno, z jakého důvodu) do insolvenčního řízení, má nárok na jejich přiznání v rozhodnutí exekučního soudu, jímž se exekuce zastavuje? Dle názoru autora nemá soudní exekutor v takovém případě nárok na přiznání nákladů exekuce. Osvobození dle § 414 odst. 1 IZ se vztahuje i na jeho pohledávku. Nelze ji proto uspokojit jinak než v rámci insolvenčního řízení.

Krajský soud v Hradci Králové však přiznal soudnímu exekutorovi náklady exekuce s poukazem, že „rozhodnutí insol-

venčního soudu o prominutí nevymožitelných pohledávek na rozhodnutí o povinnosti povinného hradit náklady exekuce nemá vliv, neboť se na náklady exekuce, které nejsou příslušenstvím vymáhané pohledávky, nevztahuje. Odvolací soud má naopak za to, že v souzené věci se uplatní standardní nákladový režim podle § 87 odst. 3 ex. ř. (viz shodně nálezy Ústavního soudu III. ÚS 118/05). Povinnost hradit náklady exekuce proto odvolací soud uložil povinnému“.³⁰ S uvedenými závěry lze souhlasit snad jen potud, že náklady exekuce nejsou příslušenstvím pohledávky oprávněného,³¹ na což však existují i opačné názory.^{32, 33}

Postup exekučního soudu, kdy by soudnímu exekutorovi přiznal náklady exekuce v plné výši³⁴ či exekuci nezastavil³⁵, naprosto devalvuje základní smysl a účel oddlužení. Zmíněným zásahem exekuční soud vytváří nové dluhy pro oddluženého. Tudíž se oddlužený může znovu ocitnout v dluhové pasti.

Závěr

Výše uvedená rozhodovací praxe zejména Vrchního soudu v Praze ukazuje, že soudní exekutor může³⁶ přihlásit svoji pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení. Byl-li by totiž přijat názor, že náklady exekuce se v insolvenčním řízení nemohou uspokojovat,³⁷ jednalo by se v skutku o pověstný *danajský dar* dlužníkům, kteří úspěšně splnili oddlužení. Pak by totiž skutečně docházelo k rozhodování o nákladech exekuce až v rámci zastavovacích usnesení exekučních soudů. A s ohledem na argument nemožnosti uspokojení nákladů exekuce v rámci insolvenčního řízení by nezbylo, než zavázat povinného k hrazení nákladů exekuce.

I proto je spravedlivější umožnit soudním exekutorům přihlašovat náklady exekuce do insolvenčního řízení. Dlužník se tak se všemi dluhy skutečně vypořádá v rámci insolvenčního řízení a nebude následně sankcionován za svůj proaktivní přístup k řešení svých finančních problémů. Nárok soudního exekutora vzniká již vydáním pověření k provedení exekuce, ačkoli dosud nebyly explicitně stanoveny. Pokud tedy soudní exekutor nepřihlásí pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení a dlužník bude úspěšně oddlužen, nebude mít již v důsledku osvobození dlužníka nárok na jejich pozdější zaplacení.

²⁷ Problém s uplatňováním nákladů exekuce by proto mohl také vzniknout. Analogicky se pak uplatní níže uvedené závěry (byť se týkají oddlužení).

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 NSČR 6/2008 (R 61/2011).

²⁹ Zde si dovoluji krátkou odbočku. V současné době by přitom nebyl pro insolvenční soud či insolvenčního správce problém zjistit všechny exekuce vedené proti dlužníkovi. Rovněž by insolvenční soud mohl v usnesení, jímž se bere na vědomí splnění oddlužení poučovat dlužníky, že nedochází k zastavení exekucí, ale je nutné podat příslušný procesní návrh. Lze kvitovat aktivitu insolvenčních soudů, které usnesení o osvobození dlužníka od placení dosud neuhrazených částí pohledávek zašlou exekučnímu soudu dlužníka tak, aby exekuční soud rozhodl o zastavení všech dosud vedených exekucí proti dlužníkovi. Srov. přípis Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 7. 2014, č. j. KSOS 25 INS 4526/2008-B-50.

³⁰ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 9. 2013, č. j. 26 Co 305/2013-79.

³¹ Shodně VÁLEK, Jan. Právní povaha nákladů exekuce aneb Ke stanovisku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cjpn 200/2005. Bulletin advokacie. 2007, č. 9., s. 40.

³² Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4022/2010, se podává, že „náklady exekuce je proto třeba považovat - obdobně jako náklady soudního nebo jiného řízení, v němž byla oprávněnému pohledávka přiznána, jako účelně vynaložené náklady oprávněného při (soudním) výkonu rozhodnutí anebo jako náklady účelně vynaložené oprávněným k vymáhání nároku v exekučním řízení - za náklady spojené s uplatněním pohledávky; ve smyslu ustanovení § 121 odst. 3 občanského zákoníku proto patří k příslušenství pohledávky.“

³³ PACHL, Lukáš. Náklady exekutora vzniklé v průběhu plnění oddlužení. Konkursní noviny [online]. Publikováno 10. 10. 2013 [cit. 30. 8. 2014].

Zdroje:**Odborná literatura a statě:**

KUBIZŇÁK, Jan. Účinky zahájení insolvenčního řízení ve vztahu k exekuci srážkami ze mzdy. *Komorní listy*. 2014, č. 2, s. 13-18. ISSN 1805-1081.

MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, 207 s. ISBN 80-7179-190-3.

VÁLEK, Jan. Právní povaha nákladů exekuce aneb Ke stanovisku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Cpjn 200/2005. *Bulletin advokacie*. 2007, č. 9., s. 38-42. ISSN 1210-6348.

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vydání. Praha: Linde, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

Judikatura:

Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06.

Nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 2930/09.

Nález Ústavního soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 1540/08. Přípis Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 7. 2014, č. j. KSOS 25 INS 4526/2008-B-50.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 24. 1. 2014, sp. zn. KSPA 60 INS 8044/2013, 60 ICm 2660/2013.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. KSPA 44 INS 19552/2013, 44 ICm 3895/2013.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. KSPA 44 INS 33655/2013, 44 ICm 725/2014.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 3. 2014, sp. zn. KSUL 74 INS 11805/2013, 74 Icm 3045/2013.

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005.

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 9. 2013, č. j. 26 Co 305/2013-79.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2176/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 238/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 NSČR 6/2008, R 61/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4802/2008, R 69/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4022/2010.

Usnesení Okresního soudu v Bruntále, pobočka Krnov, ze dne 20. 9. 2013, č. j. 20 EXE 1470/2011-31.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2006, sp. zn. III. ÚS 282/06.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, sp. zn. KSUL 69 INS 3380/2010, 102 VSPH 15/2011-49.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 10. 2013, sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010, 101 VSPH 267/2013-70.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. KSPA 48 INS 10182/2012, 102 VSPH 134/2014-64.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. KSPH 41 INS 15910/2013, 102 VSPH 8/2014-29.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010, 103 VSPH 111/2012-29.

Internetové zdroje:

PACHL, Lukáš. *Náklady exekutora vzniklé v průběhu plnění oddlužení*. *Konkursní noviny [online]*. Publikováno 10. 10. 2013 [cit. 30. 8. 2014]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/naklady-exekutora-vznikle-v-prubehu-plneni-oddluzeni>.

³⁴ Stále se jedná o situaci, kdy v exekuci nebylo ničeho vymoženo. Náklady exekuce by proto mohly být pouze v minimální výši, tj. 7.865 Kč.

³⁵ Jak učinil Okresní soud v Bruntále. Viz usnesení Okresního soudu v Bruntále, pobočka Krnov, ze dne 20. 9. 2013, č. j. 20 EXE 1470/2011-31.

³⁶ Respektive musí, jinak se vystavuje nebezpečí, že po úspěšném oddlužení již nebude moci být uspokojena.

³⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. KSUL 44 INS 14403/2010, 103 VSPH 111/2012-29.

SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ A JEHO POSTIH V RÁMCI EXEKUCE

Mgr. Bc. Lucie Neprašová Úvod

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Plzeň-město
Mgr. Ing. Jiřího Proška

Je s údivem, jak často se ve svém pracovním i osobním životě již několik měsíců setkávám s pojmem „společné jmění manželů“. Prakticky neustále, a to nesporně v souvislosti se změnami, které přinesl předpis č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014 (dále jen „NOZ“), je uvedený pojem skloňován ve vztahu k exekučnímu právu, či obecněji řečeno, k problematice závazků jako takové.

Obecně k SJM

Dříve než autorka promítně společné jmění manželů (dále jen „SJM“) do jednotlivých jeho aspektů, je zapotřebí uvést, jak na tento institut nahlíží rekodifikované hmotné právo. Manželské majetkové právo představuje soubor právních ustanovení týkajících se majetkových poměrů manželů a je tedy nově, narozdíl od předpisu č. 40/1964 Sb. (občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013, dále jen „občanský zákoník“), zakotveno v rámci komplexní úpravy rodinného práva v části druhé

NOZ. Podstata SJM je primárně uvedena v § 708 odst. 1 NOZ. Je tedy vším, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučena z právních poměrů, což neplatí v případech, že SJM zanikne na základě zákona. Dikce § 143a občanského zákoníku sice umožňovala modifikaci SJM manželi na základě smlouvy nebo z rozhodnutí soudu o rozšíření nebo zúžení jeho rozsahu, nebo mohli manželé vznik SJM vyhradit zcela nebo z části ke dni zániku manželství, avšak NOZ výslovně rozlišuje na jedné straně režim **zákonný** (§ 709 – 715 NOZ), na druhé straně **režimy modifikované**, které jsou založeny na smluvní modifikaci rozsahu SJM mezi manželi (§ 716 – 723 NOZ)¹ nebo na modifikaci na základě autoritativního rozhodnutí soudu (§ 724 – 728). Ostatní záležitosti týkající se manželů, především výživné, otázka bydlení a zejména smluvní úprava společného jmění pro případ smrti jednoho z nich,² jsou upraveny zvlášť.³

Vymezení SJM a otázka modifikace jeho rozsahu hraje stěžejní úlohu v rámci hmotného práva, ale významné dopady má i na právo procesní, a to především v rámci rozdílného pojetí rozsahu SJM v řízení nalézacím a vykonávacím, když zpravidla je soudně sporován závazek jednoho nebo obou manželů. Součástí společného jmění jsou totiž vedle aktiv uvedených v § 709 NOZ⁴ i dle § 710 NOZ dluhy převzaté za trvání manželství, přičemž se jedná o soukromoprávní závazky z řádného obligačního důvodu a nepůjde o dluhy vzniklé v důsledku protiprávního jednání jednoho z manželů nebo dluhy uložené orgánem moci veřejné, jelikož tyto nemají svůj původ ve smluvním ujednání, a logicky tedy nemohou být převzaty. Výjimku z tohoto režimu pak tvoří dluhy, které se týkají majetku, jenž náleží výhradně jednomu z manželů, to ale pouze v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku,⁵ a dále dluhy, které převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého manžela, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.⁶ Důvodová zpráva k NOZ sama do budoucna předpokládá možné problémy v určení, zda právní jednání manže-

la spočívající v převzetí dluhu lze z hlediska kvality i kvantity subsumovat do kategorie obstarávání potřeb rodiny, či nikoli, a je tak více než pravděpodobné, že výklad jednotlivých situací bude stejně jako doposud hojně dotvářet judikatura.

Postižení SJM v rámci exekuce

Jak již bylo shora nastíněno, otázka vymezení SJM má zásadní význam i pro občanské procesní právo. Otázka postihu majetku v SJM v exekuci začala být výrazněji diskutována v souvislosti s novelou č. 396/2012 Sb.,⁷ jež nabyla účinnosti dne 1. 1. 2013, tedy za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a jak známo, koncepci exekučního řízení zasáhla změnami poměrně výrazného charakteru (včetně změn terminologických). Významnou změnou bylo zakotvení § 52 odst. 3 do exekučního řádu, kdy důvodová zpráva⁸ k tomuto ustanovení doslova stanovila, že v rámci subsidiárního použití občanského soudního řádu v exekuci je k termínu právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí analogicky vztahován termín právní moci exekučního příkazu. Současně nově § 47 odst. 2 exekučního řádu stanovil, že vydání exekučního příkazu má účinky nařízení výkonu rozhodnutí dle občanského soudního řádu. Do občanského soudního řádu bylo na základě novely včleněno ustanovení § 262a odst. 3,⁹ což odstartovalo vlnu diskuzí ohledně možnosti postihu výlučného majetku manžela pro pohledávku věřitele vzniklou za trvání manželství a spadající do SJM i v řízeních, která byla zahájena před 1. 1. 2013.

V rámci praxe autorka zaznamenala, že uvedené bylo zpočátku po nabytí účinnosti novely vykládáno tak, že od 1. 1. 2013 je v řízeních, **a to i v řízeních zahájených před tímto dnem**, rozhodné pro ten který způsob provedení exekuce datum vydání exekučního příkazu, což by znamenalo, že každý exe-

¹ § 717 NOZ stanoví, že smluvený režim může spočívat v režimu oddělených jmění, v režimu vyhradzujícím vznik společného jmění ke dni zániku manželství a v režimu rozšíření nebo zúžení rozsahu společného jmění v zákonném režimu.

² Srovnej § 718 odst. 2 NOZ.

³ Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. k § 708 NOZ. [online]. Dostupné z [www: < http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/).

⁴ Součástí SJM je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství s výjimkami tam uvedenými, dále zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů, a podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva (což neplatí v případech, že jeden z manželů nabyt podíl právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví). Součástí SJM již není majetek manžela, který nabyt v restituci, avšak i na tuto situaci pamatuje § 3040 NOZ v rámci přechodných ustanovení.

⁵ Aniž by bylo uvedeno období, za něž lze případný zisk vyčíslit.

⁶ KRÁLOVÁ, M.; ŠTROF, M.: Společné jmění manželů, jeho rozsah a exekuce od 1. 1. 2014. [online] Dostupné z [www: < http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecne-jmeni-manzelu-jeho-rozsah-a-exekuce-od-1-1-2014-94803.html](http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecne-jmeni-manzelu-jeho-rozsah-a-exekuce-od-1-1-2014-94803.html).

⁷ Zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁸ Důvodová zpráva k novele č. 396/2012 Sb. [online]. Dostupné z [www: < http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/](http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonu/).

⁹ Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného, příkázáním pohledávky manžela povinného z účtu u peněžního ústavu, příkázáním jiné peněžité pohledávky manžela povinného nebo postižením jiných majetkových práv manžela povinného lze nařídit tehdy, jde-li o vydobytí závazku, který patří do společného jmění manželů.

kuční příkaz vydaný v roce 2013 by se podřizoval režimu nastavenému novelou¹⁰, a docházelo by tak k posílení postavení oprávněného v případech, kdy jeho pohledávka byla dlouhodobě nedobytná. Typický je případ, kdy povinný před uvalením generálního inhibitoria převedl veškerý svůj majetek na manžela a oprávněný nemá možnost takový úkon úspěšně odporovat, kdy by se za současného splnění podmínky pohledávky spadající do SJM a jejího vzniku za trvání manželství jevílo postižení bankovního účtu nebo příjmu manžela povinného jako efektivní. Exekutor vychází ze zákonného rozsahu SJM, tedy stále není jeho povinností zkoumat, zda manželé upravili smluvně nebo na základě rozhodnutí soudu rozsah SJM, či nikoli¹¹. Posílení postavení oprávněného mělo být patrně umocněno tím, že bude předcházeno situacím, kdy proti nemajetnému sezdanému povinnému bude vedeno exekuční řízení od roku 2012 a další bude zahájeno v roce 2013, kdy oprávněný v pozdějším exekučním řízení se bude moci za splnění dvou shora uvedených podmínek domáhat svého upokojení i z postiženého příjmu manžela či bankovního účtu apod. Z pohledu judikatury lze uzavřít, že tato nedospěla v dané otázce do stádia takového rozhodnutí, které by bylo obecně závazným vodítkem pro posuzování obdobných situací. Obecné soudy v prvním stupni, případně soudy odvolací, se při obraně manžela proti takovému postupu exekutora, typicky návrhem na částečné zastavení exekuce dle § 55 exekučního řádu v předmětném rozsahu postižení výlučného majetku manžela, odvolávaly ryze na přechodná ustanovení novely, která stanovila, že exekuční řízení zahájená před nabytím její účinnosti se dokončí podle dosavadních právních předpisů, tudíž prostor pro shora uváděnou interpretaci zákona se uzavřel.

V souvislosti s nabytím účinnosti NOZ krystalizuje i otázka uspokojení věřitele z majetku SJM a postihu SJM v rámci exekuce. Předně je ochrana práv třetích osob (v zásadě mnohem podrobnější než úprava stávající) implementována do § 731 – 734 NOZ. Je nutno vycházet z toho, že vznikl-li dluh jednoho nebo obou manželů za trvání SJM, může se věřitel domáhat uspokojení své pohledávky ze všeho, co je součástí SJM. Oproti tomu dle § 732 NOZ platí, že vznikne-li dluh jen jednoho z manželů proti vůli druhého manžela, který svůj nesouhlas

bez zbytečného odkladu vůči věřiteli projeví poté, co se o dluhu dozvěděl, může být SJM postiženo pouze do výše, již by představoval podíl dlužníka (manžela, který se zavázal), kdyby SJM bylo zrušeno a vypořádáno dle pravidel uvedených v § 742 NOZ,¹² jež upravují vypořádání SJM¹³ mezi manželi (bývalými manželi) – typicky v případě zániku manželství rozvodem nebo smrtí jednoho z manželů. Modifikace rozsahu SJM mezi manželi má pak vůči věřitelům při uspokojení jejich pohledávky účinky až tehdy, uplynulo-li od ní alespoň 6 měsíců, během kterých ani jeden z manželů nepřevzal dluh, z čehož lze dovodit, že uplynulo-li méně než 6 měsíců a jeden z manželů by dluh převzal, uspokojí se věřitel ze všeho, co bylo před úpravou rozsahu SJM jeho součástí. NOZ každopádně počítá s tím, že práva třetích osob nesmí být na základě modifikace rozsahu SJM dotčena, a od toho se odvíjí i skutečný rozsah SJM, z něhož může být věřitel uspokojen, ledaže by s modifikací rozsahu SJM dříve vyslovil souhlas.

V souladu s platným hmotněprávním stavem se tedy nabízí vyřešení otázky postihu SJM v exekuci. Exekutor vychází ze zákonného rozsahu SJM¹⁴ a dle ustanovení § 42 exekučního řádu¹⁵ je oprávněn postižnout majetek, jenž náleží do SJM pro pohledávku obou manželů nebo jen jednoho manžela vzniklou za trvání manželství i před uzavřením manželství, přičemž nepřihlíží ke smlouvám mezi manželi a rozhodnutím soudu, na jejichž základě byl rozsah SJM modifikován.¹⁶ Novinka uvedená v § 732 NOZ, která zavádí možnost uspokojení věřitele z majetku v SJM i pro pohledávky vzniklé před uzavřením manželství, se odrazila i ve zmíněném ustanovení § 42 exekučního řádu, avšak je nadmíru důležité, aby v takovém případě nebyl exekucí postižen výlučný majetek manžela povinného, což by bylo v rozporu s ustanovením § 262a odst. 2 občanského soudního řádu. Výlučný majetek manžela povinného, jenž je taxativně vyjmenován v uvedeném ustanovení, lze postižnout pouze pro pohledávky, které jsou součástí SJM a zároveň vznikly za trvání manželství. Pohledávky manžela povinného na vyplacení mzdy nebo jiného příjmu dle § 299 odst. 1 občanského soudního řádu na výplatu prostředků z účtu v bance, na vyplacení jiné peněžitě pohledávky či jiných majetkových práv nespádají do SJM, avšak plnění, které manžel povinného na základě těchto pohledávek obdr-

¹⁰ Vydáním exekučního příkazu by bylo zahájeno jakési nové vykonávací řízení za účelem provedení exekuce v příkaze vymezeným způsobem, přičemž na exekuční řízení by se s odkazem na přechodná ustanovení novely vztahoval režim účinný v době zahájení exekučního řízení.

¹¹ SVOBODA, SMOLÍK, LEVÝ, ŠÍNOVÁ a kolektiv: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 889.

¹² Stejně tomu bude v případě, kdy dluh jednoho manžela vznikl před uzavřením manželství, nebo jedná-li se o výživné, či dluh z protiprávního činu.

¹³ Vypořádání SJM je procesem, jenž klade důraz na individuální posouzení každého případu – tedy skladbu, povahu a cenu majetku a majetkových hodnot v SJM, přičemž se přihlíží ke vztahům i finančním poměrům, které mezi sebou manželé/bývalí manželé mají, a dále na způsob jejich společného fungování (i v rámci rodinného života). Problematikou vypořádání SJM se detailně v procesní rovině zabývá KRÁLÍK, M.: *Věcná práva podle starého a nového občanského zákoníku. Uplatňování nároků a rozhodování o nich (procesní a hmotněprávní souvislosti)*. Praha: Leges, 2014, s. 98n, s. 288 – 428.

¹⁴ KASÍKOVÁ, KUČERA, PLÁŠIL, ŠIMKA, JIRMANOVÁ, HUBÁČEK a kolektiv: *Exekuční řád. Komentář*. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 230.

¹⁵ Analogicky § 262a občanského soudního řádu.

¹⁶ K tomu související judikatura NS ČR sp. zn. 21 Cdo 3580/2013 ze dne 8. 4. 2014 nebo sp. zn. 21 Cdo 2843/2011 ze dne 15. 2. 2013.

ží, do SJM zcela určitě náleží,¹⁷ a proto je možné jej od nabytí účinnosti novely č. 396/2012 Sb. postihnout exekučním příkazem.¹⁸

Stejně tak nelze v návaznosti na § 732 NOZ v exekuci postihnout výlučný majetek manžela povinného pro vymození pohledávky oprávněného v exekuci, kdy je povinný povinen plnit výživné nebo plnění vzniklé z jím spáchaného protiprávního činu. Jedná se o povinnost, která se vztahuje výhradně k osobě (a odpovědnosti) povinného a ke které se nezavázal na základě smlouvy. Ze své podstaty tedy nemůže být součástí SJM, a proto v případě, že by k takovému postihu docházelo, jednalo by se nepochybně o prolomení právní jistoty a o zásah do ústavně zaručených práv člověka.

Je logické, že na samém počátku exekučního řízení, které je vedeno pro vymození povinnosti jednoho z manželů, a to zejména po vydání pověření exekutora k vedení exekuce, nelze předjímat skutečný rozsah SJM, proto při postihování výlučného majetku manžela povinného je zapotřebí z exekučního titulu a centrální evidence obyvatel zkoumat, zda pohledávka oprávněného vznikla za trvání manželství. V případě, že za trvání manželství vznikla, avšak exekutor postihl exekučním příkazem majetek, jenž do SJM fakticky nenáleží,¹⁹ je na manželovi povinného (ale aktivní legitimaci lze dle § 36 odst. 1 a 2 exekučního řádu důvodně přiznávat i povinnému), aby podal návrh na částečné zastavení exekuce v rozsahu postižení takového majetku. Ten musí mít náležitosti řádného podání dle § 42 odst. 4 občanského soudního řádu ve spojení s § 55 odst. 2 exekučního řádu a musí být učiněn ve lhůtě 15 dní, kterou ustanovení § 55 odst. 1 exekučního řádu předepisuje. K návrhu by měly být připojeny listiny, jimiž navrhovatel svá tvrzení dokládá, neboť jen tak je možné posoudit, zda je návrh důvodný, či nikoli. Soudní exekutor má dle § 52 odst. 1 exekučního řádu ve spojení s § 43 odst. 1 občanského soudního řádu poučovací povinnost, proto neobsahuje-li návrh některou z předepsaných náležitostí dle § 55 odst. 2 exekučního řádu, vyzve navrhovatele k jeho doplnění. V návaznosti na skutečnost, zda je podání doplněno, je pak buď postoupeno k vyjádření oprávněnému, či odmítnuto.

¹⁷ V souladu s § 711 odst. 2 NOZ.

¹⁸ SVOBODA, SMOLÍK, LEVÝ, ŠÍNOVÁ a kolektiv: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 897.

¹⁹ Např. protože je postižen větší podíl než ten, který by mohl být postižen ve smyslu § 742 NOZ za předpokladu, že by manžel povinného bez zbytečného odkladu svůj nesouhlas oznámil věřiteli – oprávněnému.

Závěrem lze uvést, že soudní exekutor v současné době nemá k dispozici přístup do neveřejné evidence listin o manželském majetkovém režimu, která je spravována Notářskou komorou České republiky a která byla zavedena v souvislosti s novou hmotněprávní úpravou SJM obsaženou v NOZ. V ustanovení § 3 prováděcího předpisu Notářské komory České republiky o Evidenci listin o manželském majetkovém režimu je uveden účel evidence.²⁰ Zde se údaje o manželském majetkovém režimu shromažďují výhradně pro potřeby soudu v řízení o pozůstalosti, a to z toho důvodu, že koncepce dědického práva byla rovněž změněna od základu, kdy nově se přednostně vypořádá SJM dohodou pozůstalého manžela a dědiců, nikoli rozhodnutím soudu.²¹

Nezodpovězenou však zůstává otázka, jak významně by ovlivnilo zavedení zákonné povinnosti soudních exekutorů nahlížet při vydání exekučního příkazu, jímž je postihován majetek povinného a jeho manžela v exekuci, do evidence listin o manželském majetkovém režimu. Ačkoli Notářská komora České republiky za stanovení poplatku umožňuje pomocí dálkového přístupu do „stručného seznamu“ zjistit údaj, zda manželství bylo nějakým z dříve uvedených způsobů modifikováno, nelze dálkovým přístupem zjistit konkrétní opis smlouvy, opis rozhodnutí soudu či potvrzení, že manželský režim nedoznal modifikace, a to pro neveřejný charakter těchto údajů.²² Je jakýmsi paradoxem, že i když je široká veřejnost obeznámena s faktem, že modifikace manželského režimu obecně přispívá ke snížení podnikatelských rizik jednoho z manželů na rodinu, vylučuje složité vypořádání majetku v rozvodovém řízení nebo předchází nechtěnému dědění majetku potomkem jen jednoho z manželů²³, je obsah listin ve vztahu k exekutorovi, tedy subjektu, jenž prakticky majetek manželů „ohrožuje“, tabuizován.

Svůj nesouhlas se současným stavem ostatně vyjádřilo v první polovině letošního roku i Ministerstvo spravedlnosti,²⁴ když ze zprávy zveřejněné dne 5. 5. 2014 na jeho portálu vyplývá, že přístup soudního exekutora do evidence listin o manželském majetkovém režimu by měl být nutností, nikoli tématem k pouhé polemice, neboť pouze tak lze efektivně zabránit dotčení majetku, který není součástí společného jmění manželů.

²⁰ Předpis Notářské komory České republiky o Evidenci listin o manželském majetkovém režimu přijatý sněmem Notářské komory České republiky podle zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) účinný ke dni 1. 1. 2014.

²¹ BREJLOVÁ, K.: Nové postavení věřitele v dědickém řízení a změna v odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele. In *Ad Notam*. 2014, č. 1, s. 17.

²² Webové stránky Notářské komory České republiky. *Smluvní modifikace manželského majetkového režimu. Seznam listin o manželském majetkovém režimu*. [online]. <<http://www.nkcr.cz/index.php?page=majeteksmouvy>>.

²³ Tamtéž.

²⁴ Webové stránky Ministerstva spravedlnosti. *Ministerstvo spravedlnosti upravilo pravidla pro vymáhání dluhů ze společného jmění manželů*. [online]. <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5130&d=335738>>.

Rovněž by do jisté míry odpadl či se eliminoval problém, jakým způsobem rozhodnout o nákladech právně zastoupeného manžela, jenž navrhuje částečné zastavení exekuce pro majetek, jenž není součástí společného jmění, a ve věci zaznamená procesní úspěch. Kdo je v takové situaci povinen nahradit jím uplatňované náklady, když oprávněnému ani povinnému z logiky věci nelze povinnost k náhradě nákladů uložit a manžel povinného je úspěšným účastníkem v rozsahu řízení o částečném zastavení exekuce? V konečném důsledku lze pozitivum nastíněné změny spatřovat i ve snížení nákladů soudního exekutora souvisejících s doručováním subjektům bez registrované datové schránky. Nezbyvá tedy než doufat, že realizace zhojení nedostatku spočívajícím v absenci přístupu soudního exekutora k obsahu smluv či rozhodnutí soudů, jímž je společné jmění modifikováno, se bude odehrávat v režii jedné z budoucích novel exekučního řádu.

Seznam literatury:

Monografie, učebnice

KRÁLÍK, M.: *Věcná práva podle starého a nového občanského zákoníku. Uplatňování nároků a rozhodování o nich (procesní a hmotněprávní souvislosti)*. Praha: Leges, 2014. 528 s. ISBN: 978-80-87576-96-0.

Komentáře, slovníky

SVOBODA, SMOLÍK, LEVÝ, ŠÍNOVÁ a kolektiv: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 1800 s. ISBN: 978-80-7400-506-0.

KASÍKOVÁ, KUČERA, PLÁŠIL, ŠIMKA, JIRMANOVÁ, HUBÁČEK a kolektiv: *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 960 s. ISBN: 978-80-7400-476-6.

Články v odborných seriálových publikacích

BREJLOVÁ, K.: *Nové postavení věřitele v dědickém řízení a změna v odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele*. In *Ad Notam*. 2014, č. 1, s. 12-18.

Právní předpisy a stavovské předpisy

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- Předpis Notářské komory České republiky o Evidenci listin o manželském majetkovém režimu přijatý sněmem Notářské komory České republiky podle zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) účinný ke dni 1. 1. 2014

Internetové zdroje

Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. [online]

Dostupné z [www:](http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonku/) < <http://obcanskyzakonik.justice.cz/texty-zakonku/> >

Důvodová zpráva k novele č. 396/2012 Sb. [online]

Dostupné z [www:](http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=76211) < <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=76211> >

KRÁLOVÁ, M.; ŠTROF, M.: *Společné jmění manželů, jeho rozsah a exekuce od 1. 1. 2014*. [online]

Dostupné z [www:](http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecne-jmeni-manzelu-jeho-rozsah-a-exekuce-od-1-1-2014-94803.html) < <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecne-jmeni-manzelu-jeho-rozsah-a-exekuce-od-1-1-2014-94803.html> >

Webové stránky Notářské komory České republiky. [online]

Dostupné z [www:](http://www.nkcr.cz) < <http://www.nkcr.cz> >

Webové stránky Ministerstva spravedlnosti. [online]

Dostupné z [www:](http://portal.justice.cz) < <http://portal.justice.cz> >

Počítačové programy

CODEXIS ADVOKACIE. © ATLAS Consulting spol. s r. o. Poslední aktualizace k 14. 8. 2014.

VĚCI NEPODLÉHAJÍCÍ MOBILIÁRNÍ EXEKUCI

Mgr. Renáta Valentová I. Úvodem

exekutorská koncipientka

Exekutorského úřadu Plzeň-sever
soudní exekutorky JUDr. Venduly Flajšhansové

Exekuci lze provést pouze způsoby taxativně vymezenými v exekučním řádu.

O zvolení způsobu provedení exekuce rozhoduje soudní exekutor. Při způsobu provedení exekuce musí soudní exekutor vždy uplatnit princip přiměřenosti s přihlédnutím ke konkrétnímu případu a vymáhanému účelu exekuce, zejména musí postihnout zákonem nevyložený majetek povinného v míře a způsobem nezbytně nutným k uspokojení oprávněného a k úhradě nákladů exekuce.

Podle § 58 a § 59 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „exekuční řád“) lze exekuci na peněžitá plnění provést osmi způsoby. Pokud je možné dosáhnout účelu exekuce příkázáním pohledávky, srážkami ze mzdy a jiných příjmů, správou nemovitě věci, pozastavením řidičského oprávnění nebo zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech, měl by soudní exekutor rozhodnout o provedení exekuce některým nebo některými z těchto v konkrétním případě možných způsobů provedení exekuce. Po zjištění základních informací o povinném a vyloučením možnosti uspokojení exekuce již výše uvedenými způsoby, popř. přihlédnutím k rizikům vyvedení majetku povinného z možnosti exekuce, přistoupí soudní exekutor k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžitě částky prodejem movitých věcí, prodejem nemovitých věcí nebo postižením závodu.

Při provedení exekuce na peněžitá plnění posledními uvedenými třemi způsoby již soudní exekutor citelněji zasahuje do práv povinného, proto zákonodárce zvolil výše nastíněný postup při volbě způsobů provedení exekuce soudním exekutorem.

Při provádění exekuce soudní exekutor postupuje tak, aby šetřil práva všech účastníků exekučního řízení. Smyslem exekuce není trestat povinného, ale především uspokojit oprávněného v co nejkratším časovém horizontu a v nejvyšší možné míře.

II. Hranice mobiliární exekuce

Jedním z nejproblematictějších způsobů provedení exekuce je provedení exekuce prodejem movitých věcí, neboť přináší celou řadu konfliktních situací. Jedním z důvodů je, že vykonavatel soudního exekutora při mobiliární exekuci¹ vstupuje do soukromé sféry povinného a ostatních členů společné domácnosti. Dalším důvodem je, že takto prováděná exekuce může zasáhnout práva i dalších třetích osob, ať už mají movité věci povinného u sebe, nebo naopak u povinného jsou nalezeny movité věci, jejichž vlastníkem je ve skutečnosti třetí osoba.

Exekuční řád jako speciální zákon upravuje mobiliární exekuci pouze v několika málo ustanoveních a zároveň v ustanovení § 69 odkazuje na právní úpravu tohoto způsobu provedení exekuce obsaženou v zákoně č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o. s. ř.). Podle ustanovení § 69 exekučního řádu, nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se na exekuci prodejem movitých věcí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí.

Přistoupí-li exekutor k exekuci prodejem movitých věcí, výrok exekučního příkazu musí obsahovat označení věcí, které mají být prodány, případně spoluvlastnického podílu na nich, nebo údaj o tom, že mají být prodány všechny podle zákona postizitelné věci [§ 49 odst. 1 písm. e) exekučního řádu]; i pro exekuční řízení platí, že movité věci uvedené v § 328a odst. 1 o. s.

ř. (jedná se o zvláště významná díla a památky, rukopisy zvláště významných literárních děl, osobní památky a korespondence zvláště spisovatelů a kulturních činitelů, jakož i jiné upomínkové předměty muzeální povahy po těchto osobách, předměty větší kulturní historické hodnoty a jejich soubory) musejí být nejdříve nabídnuty ke koupi za hotové institucím, jejichž posláním je péče o takové památky, a to nejméně za cenu rozhodnou (zjištěnou cenu).² Zjednodušeně lze říci, že exekucí prováděnou prodejem movitých věcí může exekutor postihnout všechny movité věci³, které lze prodat v dražbě nebo je jinak zpeněžit a nejsou uvedené v ustanoveních § 321, 322 a 323 jako věci z exekuce vyloučené.

III. Věci vyloučené z mobiliární exekuce

Zákon zjednává ochranu věcem, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů. Vztahuje se to dále i na jiné věci, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly.⁴ Věci vyloučené z exekuce podle § 321 o. s. ř. jsou věci, jejichž prodej je podle zvláštních právních předpisů zakázán nebo které podle zvláštních předpisů exekuci nepodléhají. Tyto předpisy však není vůbec jednoduché identifikovat. Jedná se např. o zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení § 321 o. s. ř. výslovně zakazuje postihnout výkonem rozhodnutí věci, jimiž jsou při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí i hotové peníze, které podle zvláštních předpisů výkonu rozhodnu-

¹ Mobilární exekucí se dle exekučního slovníčku Exekutorské komory České republiky rozumí terénní vymáhání pohledávky spočívající v soupisu movitého majetku dlužníka.

² KASÍKOVÁ, Martina a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-476-6, s. 428.

³ Movitou věcí se podle § 498 nového občanského zákoníku (NOZ) rozumí veškeré další věci, které nejsou nemovitou věcí, ať je jejich podstata hmotná, nebo nehmotná. Nemovitou věcí se podle § 498 NOZ rozumí pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Stanoví-li jiný právní předpis, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá.

⁴ WINTEROVÁ, Alena. Civilní právo procesní: Vysokoškolská učebnice. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-807201-726-3, s. 564.

tí nepodléhají. Postih peněz představujících dávku pomoci v hmotné nouzi výkonem rozhodnutí vylučuje § 48 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Takové peníze musí sloužit k účelu, k jakému byly vyplaceny, tj. k zajištění základních životních podmínek (§ 1 zákona č. 111/2006 Sb.). Případné zneužívání dávek nepřísluší exekučnímu soudu posuzovat.⁵ Vedle výše uvedených možností zvláštních právních předpisů stojí za uvedení zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů. V tomto případě se jedná o zvláštní postavení zákona vzhledem k exekucím, neboť tento právní předpis upravuje kategorie střelných zbraní a střeliva, jejich nabývání a další disponování s nimi. Jde o věci, které nejsou ani vyloučeny z právního obchodování, ani není zvláštním přepisem upraveno, že nepodléhají výkonu rozhodnutí, přesto je jejich prodej i v rámci exekuce omezen v návaznosti na osobu nabyvatele, který musí disponovat zvláštním oprávněním k nabývání takových věcí, jako jsou zbraně a střelivo.

Ustanovení § 322 odst. 2 o. s. ř. obsahuje demonstrativní výčet věcí vyloučených z exekuce, jimiž jsou běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten a jiné předměty podobné povahy, zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě, zvířata, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako jeho společník a hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. V současné době je částka životního minima stanovena na 3 410,00 Kč, a z exekuce je tedy vyloučena částka ve výši 6 820,00 Kč.

Z výše uvedeného výčtu vyloučených věcí z exekuce bývá nejkomplikovanější posoudit, co skutečně tvoří obvyklé vybavení domácnosti, které by soudní exekutor neměl pojmout do sou-

pisu. Je součástí konstantní rozhodovací praxe názor Nejvyššího soudu, že v rámci posouzení toho, které věci jsou vyloučeny z výkonu rozhodnutí, má-li jít o věci tvořící „obvyklé vybavení domácnosti“ ve smyslu § 322 odst. 2 písm. a) o. s. ř., je nutné zohlednit uvozuujícího ustanovení § 321 odst. 1 o. s. ř. a tam vtělené hledisko „nezbytné potřeby“ těchto věcí při uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny; proto výkonem rozhodnutí nelze postihnout jen takový majetek, který slouží k uspokojování životních potřeb, jež lze hodnotit jako základní (majetek, jenž reflektuje potřebu „nezbytnou“). Byť ustanovení § 322 o. s. ř. vyjadřuje princip ochrany povinného v exekučním řízení, nelze ztratit ze zřetele, že tato ochrana je logicky limitována tím, o co v tomto řízení jde; totiž vymoci (a nikoli naopak) plnění, jež bylo kvalifikovaně uloženo, resp. k plnění stanoveno. Skutečnosti, že určité věci – se zřetelem k aktuálním sociálním standardům – tvoří i typické vybavení domácnosti (kupř. barevný televizor, přehrávací aparatura, sedací souprava apod.), ještě neznamená, že jsou věcmi nezbytně potřebnými. I když jsou tedy součástí tzv. obvyklého vybavení domácnosti, nemusí být z výkonu vyloučeny, jestliže jsou současně věcmi (posuzováno především z objektivního hlediska) k uspokojování potřeb povinného zbytnými. Okolnost, že tyto věci byly doposud povinným užívány „běžně“ a „přirozeně“, v sledovaných souvislostech významná není; měřítko nezbytnosti se totiž neodvíjí pouze od četnosti a způsobu užívání věcí, nýbrž má základ v úvaze, zda lze na povinném požadovat, aby se při uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny bez uvedených věcí obešel, případně je uspokojoval na kvalitativně nižší úrovni, s nižšími náklady, dáváje přednost plnění svých zákonných povinností.⁶

Velmi diskutovaným tématem posledních dvou let bylo i v návaznosti na již v té době plánovaný nový občanský zákoník, zda bude soudní exekutor moci nadále zabavovat zvířata, která přestala být movitou věcí. Podle ustanovení § 949 NOZ „živé

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009.

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003.

zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze“.

Od 1. 1. 2013 jsou z exekuce vyloučena zvířata, která se nechovají pro hospodářský efekt a jež slouží člověku jako domácí mazlíček. Nezabavitelným majetkem je tedy zvíře, ke kterému má člověk vypěstovaný citový vztah jako ke svému kamarádovi, jedná se zejména o psa, kočku, papouška, křečka a jiná ochočená zvířata. I po účinnosti nového občanského zákoníku může soudní exekutor postihnout hospodářská zvířata a zvířata chovaná povinným pro účely chovu (např. stádo krav, ovcí). Je pravdou, že ani před touto novelou nebylo příliš časté, aby soudní exekutor zvolil tento způsob provedení exekuce prodejem zvířete jako movité věci, neboť péče o zvíře a nakládání s ním před dražbou byla činnost náročná a mnohdy i nákladná. Spousta exekutorů již dříve považovala tuto možnost za nepřiměřený zásah do práv dlužníka.

Věci, kterých se podle § 322 odst. 3 o. s. ř. exekuce dále nemůže týkat, jsou věci ve vlastnictví povinného, který je podnikatelem,⁷ a který tyto věci nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti. Toto ustanovení se však nepoužije v případech, že má být uspokojena pohledávka oprávněného, v jehož prospěch vázne na věcech zástavní právo. Hledisko “nezbytně nutně potřeby“ je u povinného, který je podnikatelem, významné jen ve vztahu k podnikání vymezenému předmětem jeho podnikatelské činnosti a uplatní se pouze v míře, která mu zajistí alespoň v minimálním rozsahu možnost provozovat podnikání v souladu s předmětem činnosti. Pojem “nezbytně nutně potřeby“ je proto vyložitelný jen tak, že povinnému musí být zachován majetek, který mu umožní – být v minimálním rozsahu – provozovat podnikatelskou činnost. Jinými slovy postižení věcí nesmí mít za následek znemožnění dalšího pokračování podnikání povinného.⁸ Pokud dražební prodej movité věci povinného-podnikatele způsobí jen určité obtíže v jeho podnikatelské činnosti, pak tato skutečnost není z pohledu ustanovení § 322 odst. 3 o. s. ř. významná.

Z níže uvedené rozhodovací praxe soudů lze dovodit, jak musí být úzký vztah mezi movitou věcí a předmětem podnikatelské činnosti povinného, aby zde byly naplněny zákonné podmínky § 322 odst. 1 a 3 o. s. ř.

Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 21 Cdo 2635/99 dospěl k negativnímu názoru ohledně otázky, zda povinný-podnikatel, jehož předmětem podnikání podle živnostenského listu je zprostředkovatelská činnost v oblasti nákupu a prodeje, nezbytně nutně potřebuje automobil ŠKODA Felicia Pickup, aniž by jeho exekuční prodej znemožnil pokračování v jeho podnikatelské činnosti. Soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že zprostředkovatelská činnost může být vyvíjena i bez dopravního prostředku, tudíž exekuční prodej nevylučuje pokračování v podnikatelské činnosti povinného.

Naopak Krajský soud v Ostravě v usnesení sp. zn. 9 Co 642/96 rozhodl ve věci povinného, který vlastnil jediný autojeřáb a byl podnikatelem v oboru práce s autojeřábem, že by nucený prodej tohoto autojeřábu zcela znemožnil jeho pokračování v podnikatelské činnosti, a proto došlo ke splnění předpokladů § 322 odst. 3 o. s. ř. Podle ustanovení § 322 odst. 4 o. s. ř. jsou z exekuce vyloučeny prostředky, na nichž se podle ustanovení § 92, 93 a 99a zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, vede evidence investičních nástrojů nebo se uchovávají dokumenty týkající se údajů v této evidenci, a dále technické prostředky sloužící k poskytování údajů o vlastních investičních nástrojích podle ustanovení § 115 zákona č. 256/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V návaznosti na nový občanský zákoník došlo k novelizaci i v hlavě páté občanského soudního řádu týkající se prodeje movitých věcí. Jedná se o rozšíření okruhu věcí nepodléhajících exekuci, kdy jsou mezi ně nově zařazeny věci, které povinný nabyt jako substituční jmění⁹. Vyloučení substitučního jmění z exekuce se neuplatní podle § 322 odst. 4 a § 324 o. s. ř. v případech, kdy má povinný s takovou věcí právo volně nakládat nebo kdy jde o exekuci, kterou jsou vymáhány zůstavitelovy dluhy nebo dluhy související s nutnou správou věcí nabytých jako substituční jmění.

Další nové ustanovení občanského soudního řádu naopak oprávněnému přiznává možnost podat návrh na nepoužití ustanovení § 322 odst. 1 až 6 o. s. ř. upravující vyloučení věcí z exekuce. Při podání tohoto návrhu oprávněný uvede ty věci, které povinný nabyt z majetkového prospěchu získaného úmyslným trestným činem, kterým způsobil škodu právě oprávněnému jako poškozenému z trestného činu.

⁷ Podle § 420 odst. 1 NOZ platí, že ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským způsobem nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele. Podle § 421 odst. 1 věta první NOZ se za podnikatele vždy považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001.

⁹ Za substituční jmění se u exekuce prováděné prodejem movitých věcí považují movité věci, které povinný nabyt jako dědic dědictvím, které podle nařízení zůstavitele má přejít na svěřeneckého nástupce, tedy jako nástupce dědice (srov. § 303 odst. 2 o. s. ř.).

IV. Závěrem

Závěrem uvádím, že s ohledem na současnou společenskou situaci v České republice bylo v nedávné minulosti přikročeno k přísnější regulaci exekutorské činnosti, a to novelami exekučního řádu i občanského soudního řádu. Tento trend zpřísnování možnosti provádění exekucí bude nadále pokračovat i v souvislosti s podrobnější úpravou výčtu nezabavitelných věcí v rámci exekuce. Do současné doby byl zákonodárci volen demonstrativní, tedy nekonkrétní výčet nezabavitelných věcí, kdy při provádění exekuce je nutné se často spoléhat na uvážení exekutora, respektive jeho vykonavatele. Vláda ČR dne 21. 5. 2014 projednala s neutrálním stanoviskem návrh poslanců Jeronýma Tejce, Jaroslava Foldyna, Michala Haška a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 181),¹⁰ který počítá s taxativním výčtem, tedy konečným výčtem všeho, co nelze zabavit. Navrhovaná změna je inspirována zejména právní úpravou ve Slovenské republice.

Touto novelou by byl vymezen přesný seznam věcí nutných k uspokojování základních potřeb, a tedy nezabavitelných věcí. Novela by jasně stanovila, co patří mezi obvyklé vybavení domácnosti (postel, stůl, kuchyňská linka a nádobí, sporák, lednička, pračka, vytápěcí těleso, palivo, peřiny, ložní prádlo povinného a členů rodiny). Do taxativního výčtu by se měly zařadit i věci jako dětské hračky, studijní a náboženská literatura a věci osobní povahy, jejichž zabavování vedlo spíše k vynucujícímu účinku než k možnosti jejich zpeněžení a uhrazení exekuce. Zařazeny by tak měly být zejména obrazové a zvukové záznamy povinného a členů jeho rodiny.

V tuto chvíli není jasné, zda navrhované zákonné změny v oblasti mobiliární exekuce zdárně projdou legislativním procesem. Autorka se však domnívá, že úpravy a zpřesnění výčtu nezabavitelných věcí v rámci provádění exekuce výše popsáním způsobem je žádoucí, a to jak pro soudní exekutory, tak pro povinné, neboť tímto dojde k ochraně práv povinných, popř. třetích osob, a zároveň k ochraně soudních exekutorů před negativními tlaky medií a veřejnosti.

Seznam literatury:

Literatura:

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-107-9*
 KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-476-6*
 SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů II: Jednotlivé způsoby exekuce. 1. vydání. Ostrava-Prívov: KEY Publishing s. r. o, 2007, ISBN 978-80-87071-37-3*
 WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: Vysokoškolská učebnice. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-726-3*

Ostatní prameny:

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR. *Exekuční slovníček. Exekutorská komora České republiky [online]. Praha: Exekutorská komora České republiky, © 2009-2014 [vid. 2014-8-24]. Dostupné z: <http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/802-1-exekucni-slovnicek?w=>*
 ÚŘAD VLÁDY ČR. *Jednání vlády. Úřad vlády České republiky [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2014 [vid. 2014-8-24]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=RAC-K9JMGMG8N>*
Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. 9 Co 642/96
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2635/99
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Úřad vlády ČR. *Jednání vlády. Úřad vlády České republiky [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, © 2014 [vid. 2014-8-24]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=RACK9JMGMG8N>.*

PŘÍKAZ K ÚHRADĚ NÁKLADŮ EXEKUCE

Mgr. Petra Fialová 1. Úvod

exekutorská koncipientka

Exekutorského úřadu České Budějovice
soudního exekutora JUDr. Milana Bronce

V médiích a nejen v nich se často objevuje a hodnotí téměř výše nákladů exekuce a nedostatečnost právní úpravy týkající se přezkumu jejího určení. S ohledem na skutečnost, že rozhodnutím soudního exekutora o nákladech exekuce může být výrazně zasazeno do práv povinného, zaslouží si příkaz k úhradě nákladů exekuce jako prostředek soudního exekutora k určení výše nákladů exekuce podrobnější rozbor.

Od roku 2001 je výkon rozhodnutí (exekuční řízení) veden vedle soudů i soudními exekutory, což vyvolává různé kontroverzní postoje. Otázkou stále zůstává vhodnost obdarit soukromé osoby (podnikatele) veřejnou mocí namísto soudů a rozdělení rozhodovacích kompetencí mezi soudy a exekutory.¹ Podle některých autorů by si systém soudních exekutorů zasloužil důkladnou revizi.² Po novele v roce 2013 provádí soudy výkon rozhodnutí jen v omezeném rozsahu výslovně vymezeném v občanském soudním řádu. Došlo tím k posílení samostatnosti soudních exekutorů a omezení dvojkolejnosti výkonu rozhodnutí.³ Navzdory této novelizaci zůstala ustanovení týkající se rozhodování o nákladech exekuce a nákladech účastníků exekučního řízení bez větších změn, přičemž došlo ke snížení odměn a nákladů soudních exekutorů.⁴ Kvůli tomu však zřejmě přibude výkladových nejasností týkajících se nákladů exekuce, proto se i Ústavní soud již delší dobu pravidelně vypořádává s tematikou nákladů exekuce, a dotváří tak právní rámec, v němž se musí soudní exekutor při svém rozhodování pohybovat.

¹ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4810/2007.

² BOBEK, Michal. Iuridicum Remedium: Závěrečná analýza systémových chyb na poli exekucí [online]. 2011 [cit. 2. 2. 2014]. Dostupné z [www: http://jinepravo.blogspot.cz/2012/11/iuridicum-remedium-zaverecna-analyza.html](http://jinepravo.blogspot.cz/2012/11/iuridicum-remedium-zaverecna-analyza.html).

³ BÁČOVÁ, Petra. Všechno, co jste chtěli vědět o exekucích, ale báli jste se zeptat...8. díl – omezení dvojkolejnosti [online]. 2012 [cit. 2. 2. 2014]. Dostupné z [www: http://ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/907-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-8-dil-omezeni-dvojkolejnosti-12-11-2012?w=](http://ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/907-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-8-dil-omezeni-dvojkolejnosti-12-11-2012?w=).

⁴ Např. i zakotvením spojování exekucí. DOLEŽALOVÁ, Lenka. Zásadní změny v exekučním řízení [online]. 2012 [cit. 2. 2. 2014]. Dostupné z [www: http://www.bulletin-advokacie.cz/zasadni-zmeny-v-exekucnim-rizeni](http://www.bulletin-advokacie.cz/zasadni-zmeny-v-exekucnim-rizeni).

2. Náklady exekuce

Náklady můžeme rozdělit podle subjektu, kterému svědčí nárok na jejich úhradu, a to na náklady exekutora, náklady oprávněného a náklady povinného. Zákonodárce taxativně vymezuje náklady soudního exekutora v § 87 odst. 1 exekučního řádu, přičemž náklady v § 87 odst. 1 a 3 souhrnně označuje pojmem „náklady exekuce“ a k jejich úhradě zavazuje primárně povinného. Výjimečně může být k nákladům exekuce rovněž zavázán oprávněný, jak uvedl ve své judikatuře Ústavní soud.⁵ Odměnu za výkon exekuční činnosti lze charakterizovat jako „úplatu za činnost vykonávanou osobně exekutorem nebo jeho zaměstnanci, pokud zákon výslovně nestanoví, že za takovou činnost exekutorovi náleží zvláštní náhrada“.⁶ Odměna soudního exekutora závisí na vymoženém plnění, přičemž ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, je stanovena minimální částka odměny.⁷ Výše odměny soudního exekutora je v současné době výsledkem kroku Ústavního soudu, který do těchto ustanovení zasáhl svým nálezem a stanovil, že výše odměny soudního exekutora by měla být závislá na složitosti, odpovědnosti a namáhavosti exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce.⁸

Soudní exekutor při určování výše nákladů oprávněného postupuje podle § 87 odst. 2 a 4 a § 88 odst. 1 exekučního řádu. Oprávněný má právo na úhradu účelně vynaložených nákladů a nákladů spojených s vymáháním povinným.⁹ Povinnost povinného uhradit tyto náklady vychází z presumovaného zavinění povinného, když exekuční řízení je zahájeno proto, že povinný dříve nesplnil primárně uloženou povinnost.¹⁰

3. Příkaz k úhradě nákladů exekuce

Soudní exekutor může o nákladech v rámci exekučního řízení rozhodnout dvěma způsoby – buď vydáním příkazu k úhra-

dě nákladů exekuce ve smyslu § 87 odst. 4 a § 88 odst. 1 exekučního řádu, anebo vydáním usnesení o zastavení exekuce podle § 89 exekučního řádu ve spojení s § 55 a § 55b odst. 2 exekučního řádu. U zastavení exekuce se jedná o specifickou situaci, kdy v exekučním řízení nastanou takové podmínky, které znemožňují, aby mohlo být v exekuci pokračováno, a je nutné ji zastavit. Podle § 89 věty první exekučního řádu „dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil“. V současné době neexistuje odmítnutí návrhu oprávněného v případě, že by se objektivně a v zákonem stanovených situacích dalo dovodit, že exekuce dopadne neúspěšně, proto musí soudní exekutor složitě dokazovat zavinění zastavení exekuce oprávněným, kterému měla být známa nemajetnost povinného. Následkem toho je též obtížné přiznání úhrady vynaložených nákladů.¹¹

3.1 Náležitosti příkazu k úhradě nákladů exekuce

Příkaz k úhradě nákladů exekuce je specifický typ rozhodnutí soudního exekutora, jež musí splňovat určité formální a materiální náležitosti. Nejvyšší soud judikoval, že na příkaz k úhradě nákladů exekuce je třeba pohlížet jako na exekuční titul, který je vydán a vykonán ve stejném řízení, ke kterému není třeba žádného návrhu na zahájení dalšího řízení směřujícího k jeho realizaci.¹² K tomuto lze rovněž konstatovat, že „příkaz k úhradě nákladů exekuce je tedy vykonatelný ve zostřeném režimu, neboť ve srovnání s ‚běžnými‘ exekučními tituly dojde k jeho realizaci přímo z úřední povinnosti, a to během řízení, v němž byl tento exekuční titul vydán“.¹³

V ustanovení § 88 exekučního řádu jsou taxativně vymezeny podmínky, které musí každý příkaz k úhradě nákladů exekuce obsahovat. Co se týče náležitostí materiální povahy, je třeba upozornit na vliv judikatury Ústavního soudu, především

⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2012, sp. zn. II. ÚS 3941/11.

⁶ KASÍKOVÁ, Martina a kol., Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6. s. 493.

⁷ § 5 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora.

⁸ Nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06.

⁹ VONDRÁKOVÁ, Alena. Vymáhání pohledávek. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, xxviii, 868 s. ISBN 978-80-7357-686-8. s. 479.

¹⁰ TRIPES, Antonín. Exekuce v soudní praxi. 3. vyd. Praha: Beck, 2006, XVI, 836 s. ISBN 80-7179-489-9. s. 183-201.

¹¹ Ukončení exekuce, která nelze přičíst k tíži oprávněného nález Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. I. ÚS 1413/10.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007.

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3039/2008.

v otázce náležitosti odůvodnění, které by obstálo v případném námitkovém řízení.

Odůvodnění příkazu k úhradě nákladů exekuce je jednou z formálních náležitostí, které jsou uvedeny v ustanovení § 88 odst. 2 exekučního řádu, společně se stanovením povinnosti k náhradě nákladů a jejich vyčíslení. Soudní exekutor přitom při jeho vydávání vychází z principu jeho přezkoumatelnosti. Tento princip spočívá v tom, že náklady v příkazu k úhradě nákladů exekuce stanovené soudním exekutorem musí být určeny takovým způsobem, aby bylo možné následně posoudit, jak vznikly a čím jsou tvořeny, protože tyto informace jsou nezbytně nutné pro ověření jejich správnosti účastníky řízení, příp. exekučním soudem v námitkovém řízení. V praxi to především znamená, že v příkazu k úhradě nákladů exekuce musí být jednotlivé složky odděleny a musí být uvedeno, z čeho konkrétně se skládají, jaké částky hotových nákladů byly vynaloženy a jakým způsobem je soudní exekutor vypočítal. Problematika výše nákladů a jejich odůvodnění se vyskytla v souvislosti se spojováním exekučních řízení, které řešil Ústavní soud hojně v roce 2011.

Ústavní soud se ve svých nálezech zabýval otázkou spojování exekucí, která v tehdy účinném znění exekučního řádu nebyla přímo stanovena a souvisela právě s výší nákladů exekuce. Ve svém rozhodnutí tak uvedl, že „*musí existovat proporcionální vztah mezi výší vymáhané pohledávky a výší nákladů řízení, které musí povinný nést*“.¹⁴ Tuto otázku pak vyřešila novela z. č. 396/2012 Sb., která zavedla výslovně institut spojování exekucí, který je výrazem ochrany dlužníka a dlouhodobého zmenšování jeho nákladů.

3.2 Námitky

Zvláštním typem opravného prostředku proti příkazu k úhradě nákladů exekuce jsou námitky, jejichž podoba je upravena v § 88 odst. 3 a 4 exekučního řádu. O námitkách rozhoduje sám soudní exekutor za předpokladu, že námitkám zcela vyhoví, jinak je bez zbytečného odkladu postoupí k rozhodnutí příslušnému okresnímu soudu.

¹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 7. 6. 2011, sp. zn. II. ÚS 2780/10. Dále např. Nález sp. zn. II. ÚS 2013/10 ze dne 8. 9. 2011 nebo IV. ÚS 247/11 ze dne 19. 10. 2011.

Náležitosti námitek lze vymezit obecně dle § 42 odst. 4 občanského soudního řádu, nadto ještě musí obsahovat důvod nesouhlasu účastníka s daným příkazem, tedy „namítat“, s čím nesouhlasí. Lhůta stanovená pro podání námitek je 8 dní od doručení předmětného příkazu k úhradě nákladů exekuce, pokud jim soudní exekutor nevyhoví, postoupí je k rozhodnutí bez zbytečného odkladu a exekuční soud pak o nich musí rozhodnout ve lhůtě 15 dnů.

V praxi se ustálil postup, kdy soudní exekutor zcela vyhoví námitkám účastníka tím, že vydá nový příkaz k úhradě nákladů exekuce, který obsahuje i výrok o zrušení předchozího příkazu k úhradě nákladů exekuce. Proti němu je možno znovu podat námitky.¹⁵ Chybí však legální zakotvení tohoto postupu. Pokud rozhodne exekuční soud, není možný jakýkoliv další přezkum. Neexistuje zde tedy ani žádný orgán soudní soustavy, který by mohl sjednotit judikaturu exekučních soudů, která se v jednotlivých případech značně liší. Tuto úlohu částečně plní Ústavní soud, který však judikaturu výrazně nesjednotil. Do budoucna by bylo proto vhodné zaměřit se na zavedení víceúrovňového opravného řízení, které by zahrnovalo i možnost odvolání, příp. dovolání.

3.3 Přezkum příkazu k úhradě nákladů exekuce

Není uspokojivě dořešena otázka vázanosti exekučního soudu rozsahem námitek proti příkazu při jeho rozhodování o nich.¹⁶ „*Obecný soud rozhodující o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů soudního exekutora je povinen rozhodovat v souladu s procesní situací ve věci a s obsahem spisového materiálu, řádně reagovat na uplatněné námitky účastníka řízení a své rozhodnutí náležitě odůvodnit. V opačném případě bude jeho rozhodnutí v rozporu s ústavním zákazem libovůle zakotveným v čl. 2 odst. 2 Listiny a ústavně garantovaný právem na spravedlivý proces zakotveným v čl. 36 odst. 1 Listiny a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy*“.¹⁷

Příkaz k úhradě nákladů exekuce, jak byl popsán výše, obsahuje v zásadě tři na sobě nezávislé výroky. Co do výroků tedy příkaz netvoří nedílný celek.

¹⁵ KASÍKOVÁ, Martina a kol., Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6. s. 507.

¹⁶ SVOBODA, Karel. K soudnímu přezkumu příkazu k úhradě nákladů exekuce [online]. 2011 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z www: <http://prav.niradce.ihned.cz/c1-52650010-k-soudnimu-prezkumu-prikazu-k-uhrade-nakladu-exekuce>.

¹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 1066/12, ÚS: Rozhodnutí o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce [online]. 2013 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z www: http://www.profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=257077&csun=b242ea17.

Největší problém je spatřován v tom, zda má exekuční soud rozhodovat pouze o podaných námitkách, nebo i o dalších nedostatecích. Zákon neuvádí nic ani o tom, jak by se soud měl vypořádat s opožděně podanými námitkami. Dle názoru autorky by se však soud měl zabývat kvalitou i kvantitou námitek, protože příkaz k úhradě nákladů exekuce má charakter rozhodnutí o nákladech řízení, ke kterým se přistupuje jako k celku, a to i přes to, že účastník nenamítá veškeré jeho složky a neargumentuje všemi důvody, v nichž spatřuje neoprávněnost rozhodnutí.¹⁸ Tento fakt, že se subsidiárně použije občanského soudního řádu, potvrdil ve svém rozhodnutí i Ústavní soud.¹⁹ Zároveň však Ústavní soud rozhodl, že soud ani soudní exekutor nemusí upozorňovat povinného na neúplnost a poskytnout mu lhůtu k doplnění.²⁰ Ústavní soud se též vyjádřil kladně v tom smyslu, že námitkami se lze domáhat práva přezkumu, jsou-li podány včas.²¹

Dle dostupné judikatury Ústavního soudu a charakteru příkazu k úhradě nákladů exekuce, jak byl popsán výše, dospěla autorka článku k závěru, že soud by měl tento příkaz přezkoumávat v tzv. plné jurisdikci. Přesun soudní pravomoci na subjekt původně soukromého práva nemá a priori vést ke zhoršení postavení účastníků. Měl by tedy být zachován stejný princip jako při přezkumu opravného prostředku o výroku o náhradě nákladů řízení, a to z úřední povinnosti.

4. Závěr

Zákonodárce se novelou sice vyrovnal s některými chybějícími instituty, jejichž zavedením došlo ke snížení nákladů exekuce, ať už se jedná o spojování exekucí či omezení dvoj-
kolejnosti, stále se však nevyrovnal s otázkou, zda a do jaké míry je exekuční soud vázán rozsahem včasné podaných námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce. Přitom se jedná o jeden z nejčastějších a velmi důležitých opravných prostředků, kterými se lze bránit proti nesprávnému postupu soudního exekutora, a zároveň je třeba myslet na to, že rozhodnutí exekučních soudů o námitkách jsou také v tomto směru konečná.

Příkaz k úhradě nákladů exekuce je z procesního hlediska rozhodnutím o nákladech řízení. V řízení před soudem platí, že v případě podání opravného prostředku do výroku o náhradě nákladů řízení dojde k plnému přezkumu takového rozhodnutí, a to z úřední povinnosti.²²

De lege ferenda by bylo vhodné, aby byla do exekučního řádu zapracována obdobná úprava také ohledně povinnosti soudů rozhodovat o včas podaných námitkách, tj. rozhodovat v tzv. plné jurisdikci. Tento názor zastává autorka i z toho důvodu, že exekuční řízení není pro účastníky, především pro povinné levnou záležitostí, i když se většinou do této situace dostali právě vlastním zaviněním. S ohledem na skutečnost, že bohužel minimum povinných využije při sepisování námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce právní pomoc, zejména s ohledem na výši nákladů exekuce, bylo by žádoucí, aby soudy přezkoumávaly námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce z úřední povinnosti jako celek. Autorka se domnívá, že touto změnou právní úpravy by došlo ke snížení počtu podaných ústavních stížností, kdy účastníci řízení tvrdí, že došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces.

De lege ferenda by dle názoru autorky článku bylo žádoucí provedení novelizace ustanovení § 88 odst. 4 exekučního řádu v tom smyslu, že by proti rozhodnutí soudu o námitkách byl napříště přípustný opravný prostředek.

Autorka článku se domnívá, že uzákoněním možnosti napadnout rozhodnutí soudu o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce opravným prostředkem by došlo ke snížení relativně hojně podávaných redundantních ústavních stížností. Takovou novelizaci exekučního řádu by zřejmě ocenil také Ústavní soud, který často ve svých rozhodnutích odkazuje na skutečnost, že není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí.²³ Jedním z hlavních důvodů, proč autorka považuje novelizaci ustanovení § 88 odst. 4 exekučního řádu za nezbytnou, je její zkušenost z praxe exekutorské koncipientky, kdy se setkala s rozhodnutím exekučního (okresního) soudu, kterým byl příkaz k úhradě nákladů exekuce zrušen a soudnímu exekutorovi vrácen s tím, aby vydal nový příkaz k úhradě nákladů exekuce. V odůvodnění tohoto rozhodnutí bylo uvedeno, že soudní

¹⁸ § 151 odst. 1 občanského soudního řádu v návaznosti na § 52 odst. 1 exekučního řádu.

¹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. II. ÚS 2740/08.

²⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. IV. ÚS 350/11.

²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 290/09.

²² SVOBODA, Karel. K soudnímu přezkumu příkazu k úhradě nákladů exekuce [online]. 2011 [cit. 13. 9. 2014]. Dostupné z www: <http://prav-niradce.ihned.cz/c1-52650010-k-soudnimu-prezkumu-prikazu-k-uhra-de-nakladu-exekuce>.

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 1066/12, ÚS: Rozhodnutí o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce [online]. 2013 [cit. 13. 9. 2014]. Dostupné z www: http://www.profi-pravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=257077&csurn=b242ea17.

exekutor nesprávně určil svou odměnu, když ji vypočítal z vy-
moženého plnění, a to z jistiny, z úroků z prodlení a z nákladů
nalézacího řízení. Podle názoru exekučního soudu měla být
odměna soudního exekutora vypočtena pouze z jistiny vymá-
hané pohledávky, jinak by docházelo k tomu, že se odměna
soudního exekutora bude během probíhajícího exekučního
řízení měnit. Kdyby v tomto konkrétním případě soudce vydal
rozhodnutí, jímž by příkaz k úhradě nákladů exekuce změnil
a určil by odměnu soudního exekutora uvedeným způsobem,
tj. vypočítal by odměnu pouze z jistiny, zkrátí by tím soudního
exekutora na odměně za provedenou práci, neboť jím zvolený
způsob výpočtu odměny soudního exekutora nekoresponduje
s výkladem k § 5 odst. 1 vyhl. č. 330/2001 Sb.²⁴ Dle současné
právní úpravy soudní exekutor v tomto případě neměl jinou
možnost obrany, než se s ústavní stížností obrátit na Ústavní
soud. Pokud by došlo k novelizaci ustanovení § 88 odst. 4 exe-
kučního řádu způsobem popsaným shora, mohl by v obdob-
ném případě soudní exekutor podat ve stanovené lhůtě řádný
opravný prostředek a tímto způsobem se domáhat nápravy
nesprávného soudního rozhodnutí. Krajské soudy by poté
mohly sjednocovat judikaturu i na poli rozhodování o námit-
kách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Výše uvedené návrhy de lege ferenda by měly vést vůči účast-
níkům k odstranění dnes přísnějšího režimu přezkumu a pro-
jednávání opravných prostředků proti příkazu k úhradě ná-
kladů exekuce, tj. námitek, než je tomu u přezkumu opravných
prostředků proti rozhodnutím o náhradě nákladů nalézacího
nebo vykonávacího řízení probíhajících u soudu.

Seznam literatury:

KASÍKOVÁ, Martina a kol., *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi. 3. vyd.* Praha: Beck, 2006, XVI, 836 s. ISBN 80-7179-489-9.

VONDRÁKOVÁ, Alena. *Vymáhání pohledávek. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, xxviii, 868 s. ISBN 978-80-7357-686-8.

Soudní rozhodnutí:

Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

Nález pléna Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. II. ÚS 2740/08.
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4810/2007.

Nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 290/09.
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3039/2008.

Nález Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. I. ÚS 1413/10.
Usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. IV. ÚS 350/11.

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 6. 2011, sp. zn. II. ÚS 2780/10.
Nález sp. zn. II. ÚS 2013/10 ze dne 8. 9. 2011.

Nález sp. zn. IV. ÚS 247/11 ze dne 19. 10. 2011.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2012, sp. zn. II. ÚS 3941/11.

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 1066/12.

Elektronické zdroje:

BÁČOVÁ, Petra. *Všechno, co jste chtěli vědět o exekucích, ale báli jste se zeptat...8. díl – omezení dvojkolejnosti [online]. 2012 [cit. 2. 2. 2014].*

Dostupné z www: <http://ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/907-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-8-dil-omezeni-dvojkolejnosti-12-11-2012?w=>.

BOBEK, Michal. *Iuridicum Remedium: Závěrečná analýza systémových chyb na poli exekucí [online]. 2011 [cit. 2. 2. 2014].*

Dostupné z www: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/11/iuridicum-remedium-zaverecna-analyza.html>.

DOLEŽALOVÁ, Lenka. *Zásadní změny v exekučním řízení [online]. 2012 [cit. 2. 2. 2014]. Dostupné z www: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zasadni-zmeny-v-exekucnim-rizeni>.*

SVOBODA, Karel. *K soudnímu přezkumu příkazu k úhradě nákladů exekuce [online]. 2011 [cit. 10. 2. 2014 a 13. 9. 2014]. Dostupné z www: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-52650010-k-soudnimu-prezkumu-prikazu-k-uhrade-nakladu-exekuce>.*

ÚS: *Rozhodnutí o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce [online]. 2013 [cit. 15. 2. 2014 a 13. 9. 2014].*

Dostupné z www: http://www.profipravo.cz/index.p-p?page=article&id_category=16&id_article=257077&cs=b242ea17.

²⁴ KASÍKOVÁ, Martina a kol., *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6. s. 772-774.

STALO SE...

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

advokát,

člen redakční rady Komorních listů

Železná pokladna advokátova

Časopis Právník přinesl v r. 1893 zprávu o rozhodnutí dolnorakouského finančního ředitelství, které výnosem ze dne 24. května 1893 rozhodlo, že „*železná pokladna advokátova není předmětem zájmu*“, což znamenalo, že při exekuci nemohla být zabavena. Bylo shledáno, že „*přec nelze v uvážení všech práv a povinností advokáta, jakož i jeho zákonného ručení vůči klientům upřít, že advokát, jsa oprávněn, ano i povinen převzít dle advokátního řádu listiny, peníze a cenné papíry klienta, neb maje bezpečně uchovati spisy, jež nemohou pro jejich důležitý obsah volně bez uzavření ležeti, má zapotřebí, již z důvodu zvýšené bezpečnosti, za niž klientu ručí, železné kasy, která náležejí tudíž k výkonu povolání*“.

Právní kniha Fleta

Autorem jedné z nejznámějších právních knih, tj. soukromých sepsání práva, nazvané podle vězení na londýnské Fleet Street *Fleta*, byl dlužník. Anonym, vězněný zde pro dluhy za vlády krále Eduarda I., dílo vytvořil zřejmě v letech 1290-1292. Spis má podtitul *Výklad anglického práva (Commentarius juris Anglicani)*. Text je zčásti výtahem ze starší právní knihy Henryho Bractona *Knihy patery o zákonech a obyčejích Anglie (De Legibus et Consuetudinibus Angliae libri quinque)*. *Fleta* neupadla v zapomnění ani v následujících staletích, tiskem byla vydána například ještě ve druhé polovině 17. století.

Braní s komorníkem

Právním institutem mimosoudní exekuce podle Obnoveného zřízení zemského bylo i *braní s komorníkem*. Došlo k němu v případě, že vlastník zastavené nemovitosti neplatil úroky ze sjednaného a v zemských deskách zapsaného komorního platu, který byl obdobou splátek peněžní půjčky. Tehdy Úřad zemských desek mohl povolit *braní*, tedy zabavování movitých věcí na zastavené nemovitosti. Úřad nemohl rozhodnout o asistenci komorníka v případech, kdy se jednalo o pohledávku nižší než 50 kop grošů českých. Komorníkovi pak dlužník nesměl v provedení braní nikterak bránit. Nejčastěji byl zabavován dobytek, který musel být do tří dnů předán do Úřadu zemských desek komornímu starostovi. Následovalo znalecké ocenění zabaveného dobytka a rozhodnutí, kolik kusů dobytka přejde do vlastnictví exekventa k úhradě dluhu a nákladů exekuce. Dobytek zabavený navíc musel být vrácen exekutovi. Dlužník měl možnost ve třídní lhůtě od zabrání dobytka složit komornímu starostovi dluh a náklady exekuce, čímž dosáhl vrácení zabraného dobytka.

Exekuce u Bovaryových

V románu Gustava Flauberta *Paní Bovaryová* vystupuje i soudní exekutor (*huissier*) Hareng, který prováděl u Bovaryových soupis majetku pro exekuci. Úkonu byli přítomni dva svědkové. Autor popisuje, jak „začali ordinací a nezapsali frenalogickou hlavu, neboť se na ni dívali jako na předmět nutný k provozování živnosti; ale v kuchyni spočítali mísy, hrnce, židle, svícny a v ložnici každou tretku na poliče...“ Gustave Flaubert, který sám byl nedostudovaným právníkem, nepochybně vzal při psaní této pasáže v úvahu platnou právní úpravu. Kniha je ostatně věnována Marii-Antoinu-Julesovi Sénardovi, členu Pařížské advokátní komory, bývalému předsedovi Národního shromáždění a bývalému ministru vnitra. Není bez zajímavosti, že v románu je vykreslen i představitel další právnické profese, notář Guillaumin, který se snažil zneužít zoufalé finanční situace hlavní hrdinky k tomu, aby mu byla po vůli.

Příruční kniha k vedení práva čili exekuce

Rada c. k. krajského soudu v Táboře Josef Vintř (1806-1869) byl autorem několika publikací o výkonu rozhodnutí. V r. 1850 tak vydal v Praze monografii *Příruční kniha k vedení práva čili exekuce ku pomoci soudcům a soudním vykonavatelům při cís. král. soudech v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*, pojednávající o povinnostech „ouřednictva“ soudního vůbec a soudních vykonavatelů zvláště, o dodávání soudních expedic, o vykonávání soudních nařízení a o vybírání peněžitých pokut. V témže roce vydal i příručku *Die Civil-Exekution in praktischen Fällen für Bezirks-Richter, Notare und Gerichtsvollzieher, mit Formularien nach der österreichischen Gerichtsprax*. Vintř se věnoval i dalším právním oborům, psal česky i německy a ještě v r. 1864 přispěl praktickými případy do časopisu *Právník*. Příruční kniha je dostupná v digitalizované podobě v rámci systému Kramerius na webové adrese: <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/MShowMonograph.do?id=24647>.

ČINNOSTI UIHJ A EURODANUBE 2014

JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 5,
člen Výboru Mezinárodní unie soudních exekutorů
(UIHJ)

PhDr. Mgr. Jan Ptáčník

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Praha 5
soudního exekutora JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

Dne 4. června 2014 proběhlo na řeckém ostrově Kréta pravidelné diskusní fórum soudních exekutorů zemí střední a východní Evropy sdružených v rámci mezinárodní organizace EuroDanube.¹ Setkání se kromě 9 členských států EuroDanube (Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Makedonie, Polsko, Slovensko) zúčastnili i dva pozorovatelé – Moldávie a Srbsko. Jednání zahájil a úvodní slovo přednesl prezident UIHJ Leo Netten spolu s tajemníkem EuroDanube Zsoltem Orellem z Maďarska. Červnové zasedání mělo na programu kromě ceremoniálních a administrativních procedur dva důležité body. Prvním bylo přijetí nového člena EuroDanube, kterým se stalo Srbsko, a druhým plánovaná volba nového tajemníka EuroDanube, která proběhne na podzim letošního roku v Paříži v souvislosti s uplynutím funkčního období současného tajemníka. Na post tajemníka přitom prozatím kandiduje zástupkyně Slovenské komory exekutorů JUDr. Alena Szalayová, kterou podporuje valná většina členských států.

Zasedání bylo poté věnováno současné situaci v jednotlivých členských státech EuroDanube se zaměřením na představení legislativních změn a posunů v exekučním právu členských zemí a diskusi o aktuálním tématu – teritoriální či jiné alokaci působení exekutorských úřadů. Zástupci všech zúčastněných států do diskuse přispěli vyjádřením k těmto tématům, která uvádíme níže.

Maďarsko

Za zákona zde dochází k teritoriální alokaci exekucí, která kopíruje místní příslušnost okresních soudů. Tato alokace je zejména odůvodněna vysokým nápadem elektronických platebních rozkazů vydávaných nikoliv soudy, ale notáři, které jsou poté elektronickou cestou distribuovány soudním exekutorům podle jejich sídla. Celkem je takto v Maďarsku ročně zahájeno skoro 600.000 exekucí. Další legislativní úpravy jsou v součas-

¹ UIHJ-EuroDanube. Minutes of UIHJ EuroDanube Meeting. Papandreou 1, Crete 714 14, Greece, 4. 6. 2014, 10:30 am, s. 1-9.

nosti zaměřeny zejména na vzdělávání soudních exekutorů a důslednější kontrolu jejich činnosti ze strany komory a ministerstva spravedlnosti.

Srbsko

Podle informací přednesených prezidentkou národní komory je v Srbsku exekuční právo stále velmi mladým odvětvím (soudní exekutoři zde zahájili svoji činnost teprve v roce 2012), k zásadním legislativním změnám zde proto zatím nedochází. V současné době dochází k rozšiřování stávajícího počtu soudních exekutorů do nových úřadů. K zákonnému ani jinému rozvrstvení agendy zatím nedochází, výběr soudního exekutora je v Srbsku ponechán na svobodné volbě oprávněného, pouze u pohledávek z komunitních služeb se doporučuje pokud možno rovnoměrná distribuce.

Estonsko, Moldávie

Obdobu srbského systému – tedy rovnoměrná distribuce pohledávek z komunitních služeb, resp. u všech pohledávek veřejnoprávních subjektů na straně věřitele je přímo uzákoněna a funguje zde centrální distribuční systém, přičemž u pohledávek soukromých osob je věřiteli ponechána možnost volného výběru soudního exekutora.

Lotyšsko a Litva

V těchto dvou pobaltských státech dochází k distribuci exekucí mezi jednotlivé exekutorské úřady systémem několika obvodů, v nichž působí větší množství soudních exekutorů, přičemž v rámci daného obvodu je volba exekutora na oprávněném. V současnosti se však lotyšské i litevské orgány setkávají též s obdobnými problémy, konkrétně se snahou některých oprávněných a soudních exekutorů zavedenou praxí distribuce případů obcházet. Proto zejména lotyšské soudy přistupují k přímé ingerenci do daných případů, zatímco v Litvě se plánuje zavést zvýšený dohled nad dodržováním pravidel alokace případů, který má provádět místní exekutorská komora.

Bulharsko

V Bulharsku je současná exekuční legislativa kvůli častému střídání vlád zcela nedostatečná, zejména co se týká prováděcích předpisů. Legislativní postupy údajně často směřují spíše k prosazení zájmů jednotlivců než k nápravě viditelně nefunkční úpravy klíčových institutů exekučního práva. Efektivní vymáhání pohledávek se spíše více komplikuje. Alokační případy v Bulharsku neprobíhá, výběr soudního exekutora je plně v rukou oprávněného.

Makedonie

Princip svobodné volby exekutora oprávněným vyznávají též zákonodárci v Makedonii, kde se exekuční právo v praxi poměrně úspěšně rozvíjí.

Slovensko

Dosud je možné svobodně si zvolit soudního exekutora pro vymožení pohledávky na celém území Slovenska. V současnosti však Slovenská komora exekutorov pracuje na zavedení centrálního elektronického distribučního systému, který by měl fungovat na principu teritoriality, tedy místní příslušnosti soudních exekutorů. Slovenské exekuční právo dále prochází změnami spíše v oblasti organizační a kontrolní, přičemž obecným trendem je zpřísnování podmínek pro vedení exekutorského úřadu.

Polsko

V Polsku se v současnosti stále rozšiřují řady soudních exekutorů (v posledních třech letech došlo ke 100% nárůstu úřadů), ovšem také se diskutuje o možném snížení poplatků za provedení exekuce, což by vedlo k plné destabilizaci stávajícího systému. Polský systém distribuce případů je poměrně komplikovaný. Na jedné straně zde existuje svobodná volba exekutora oprávněným, ovšem pouze za podmínky, že daný exekutor nepřekračuje zákonem stanovený index (počet) neukončených případů. Ministerstvo spravedlnosti usiluje o změnu této situace a omezení možnosti volby soudního exekutora.

Jak je výše uvedeno, diskuse přinesla mnoho zajímavých podnětů, kdy se setkaly dva přístupy k rozvrstvení agendy soudních exekutorů. Na jedné straně stále „tržní“ princip založený na svobodné volbě soudního exekutora oprávněným, na straně druhé „alokační“ princip založený obvykle na rozdělování vymáhaných pohledávek mezi exekutorské úřady podle územního klíče, a to buď okresního, či krajského. Závěrem jednání bylo prezidentem UIHJ navrženo, aby na podzim letošního roku vypracovala skupina EuroDanube aktuální přehled legislativy v jednotlivých členských státech, aby v rámci některého z projektů UIHJ mohlo dojít k dalšímu sjednocování exekučních pravidel, postupů a legislativy.

Projekty v rámci UIHJ

Estonsko: Projekt přeshraniční spolupráce evropských soudních exekutorů

Estonská komora soudních exekutorů za podpory UIHJ úspěšně pokračuje na projektu, jehož záměrem je vytvoření elektronického přeshraničního informačního systému CEPT,² který umožní jednodušší a efektivnější výkon rozhodnutí vydaný v jiných členských zemích Evropské unie. Systém má pomáhat především oprávněným věřitelům – občanům zemí Evropské unie, aby se mohli efektivněji domoci svých práv v případech, že jejich protistranou závazku je občan či obchodní korporace jiné státní příslušnosti. Systém má fungovat na bázi propojení různých veřejných rejstříků (obchodní rejstříky, soudní informační systémy, evidenční registry obyvatel, registry motorových vozidel apod.) a má umožňovat dálkový přístup v rámci exekučního řízení.

Projekt je majoritně financován Evropskou komisí. Systém má být v rámci projektu zkušebně nasazen v Estonsku a jeho testování má poskytnout potřebná data k možnému budoucímu plošnému nasazení v zemích EU a má identifikovat potenciální legislativní překážky. Hlavním výstupem projektu má být seznam doporučení Evropské komisi, jak zefektivnit přeshraniční exekuce. V současnosti totiž úsilí o provádění exekuce v zahraničí bývá často neúspěšné, z mnoha různých překážek lze jmenovat např. neuznávání elektronických podpisů zahraničních soudních exekutorů, složité procedury při autentizaci úředních listin vydaných v zahraničí a s tím související vysoké náklady a časové prodlevy vznikající při snaze vymáhat pohledávku v zahraničí.³

V současnosti se systém CEPT intenzivně testuje a hledají se vhodná řešení v oblasti IT. Elektronizace systému je jednou z priorit, neboť má zajistit spolehlivou funkčnost systému a zejména možnost učinit z něj do budoucna evropský standard. Jde samozřejmě o velice ambiciózní cíl, klíčem k jeho dosažení je nejen funkčnost, ale také jeho popularizace a adaptabilita na různá legislativní prostředí. Obecně má systém CEPT umožnit či usnadnit zahájení exekuce v jiném členském státě EU, poskytování exekučních spisů do zahraničí v elektronické podobě, rychlé informování o stavu exekuce v zahraničí, poskytování informací ze zahraničních veřejných rejstříků a v neposlední řadě efektivní dohled nad exekučním řízením.⁴

Nizozemsko: snaha o reformu institutu nepostižitelné části mzdy a prostředků na bankovním účtu povinného

UIHJ se zapojuje do debaty v Nizozemsku ohledně nutnosti úpravy neexekvovatelných zůstatků na bankovních účtech a nepostižitelné části mzdy a jiných příjmů povinných. Nizozemští soudní exekutoři poukazují na fakt, že současné normy vznikaly často v podmínkách fungujícího štědrého sociálního státu v období dlouhodobého ekonomického růstu cca do 80. let minulého století. Důsledkem je, že výpočet minimálního, exekucí nepostižitelného zůstatku je jednak nespravedlivý vůči oprávněnému, neboť často brání efektivní exekuci navzdory zachování (nad)standardní životní úrovně povinného, jednak je nesmírně složitý, což vede k častým pochybením třetích stran při stanovení minimální nesrazitelné částky. Při diskusi o legislativní změně berou nizozemští soudní exekutoři v potaz zkušenosti z okolních zemí, kde již jisté legislativní úpravy v dané oblasti proběhly.

Snaha soudních exekutorů o změnu v dané legislativní oblasti spočívá zejména v zaslání doporučení zákonodárcům. Ta směřují zejména ke zjednodušení stávajícího systému určování minimální nesrazitelné částky, a to zavedením progresivního zvyšování procentuální výše srážek, tedy jednoduše – čím vyšší příjmy a zůstatek na účtu, tím větší část lze srazit. Ostatní regulace by měly být přehodnoceny či rovnou odstraněny, neboť pouze komplikují systém srážek. Doporučováno je také, aby soudní exekutoři byli pověřeni k výpočtu srážek v případech mnohosti exekucí.⁵

² Cross-Border Enforcement Proceeding Tool.

³ UIHJ. *The UIHJ takes part in a new European project on Cross-Border Enforcement of Judgments* [online]. 2013. Dostupné na http://www.uhj.com/en/-the-uhj-takes-part-in-a-new-european-project-on-cross-border-enforcement-of-judgments_2159327.html.

⁴ UIHJ. *First Results Concerning the Cross-Border Enforcement Proceeding Tool (CEPT) Are Already Visible* [online]. 2014. Dostupné na: http://www.uhj.com/en/first-results-concerning-the-cross-border-enforcement-proceeding-tool-cept-are-already-visible_2162358.html.

⁵ RIJSDIJK, J., JONGBLOED A. W. *Towards a New Protected Minimum Balance for the Debtor in the Case of Periodical Allowance*. *uhj.com* [online]. 2014. Dostupné na: http://www.uhj.com/en/towards-a-new-protected-minimum-balance-for-the-debtor-in-the-case-of-periodical-allowance_2162321.html.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila
Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu ČR

Okolnosti uplatnění principu právní jistoty ve vztahu k derogaci vyhlášky č. 484/2000 Sb.

Nález sp. zn. IV. ÚS 2327/13 ze dne 13. 5. 2014

§ 89 exekučního řádu, § 142 o. s. ř., vyhláška č. 484/2000 Sb.

K porušení práv (svobod) stěžovatelky mělo dojít mimo jiné tím, že Obvodní soud pro Prahu 8 rozhodoval o nákladech řízení (nákladech oprávněného) podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 484/2000 Sb., která však byla nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12 ze dne 17. 4. 2013 ke dni publikace nálezu, to je ke dni 7. 5. 2013 (publ. pod č. 116/2013 Sb.), zrušena. V době rozhodování Obvodního soudu pro Prahu 8 (to je ke dni 11. 7. 2013) tedy tento soud rozhodoval podle zrušeného právního předpisu. Napadené usnesení přitom soud vydal k námitkám stěžovatelky (námitky stěžovatelky byly datovány ke dni 20. 3. 2013) proti příkazu k úhradě nákladů exekuce (ze dne 11. 3. 2013).

Ústavní soud ve svém Sdělení k účinkům nálezu sp. zn. Pl. ÚS 25/12 z 30. 4. 2013 uvedl, že v případech, kdy již byl nárok stanovený podle vyhlášky č. 484/2000 Sb. přiznán pravomocným rozhodnutím soudu vydaným před vykonatelností nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12, převáží princip právní jistoty před důvody, které Ústavní soud vedly k derogaci této vyhlášky.

Při zohlednění těchto právních závěrů a okolností případu popsaných výše měl Obvodní soud pro Prahu 8 při rozhodování o námitkách stěžovatelky promítnout do svého hodnocení správnosti toliko nepravomocně přiznaných nákladů exekuce stanoviska vyjádřená v citovaném nález pléna Ústavního soudu, jímž byl za podmínek čl. 89 odst. 2 Ústavy vázán.

Platné uzavření smlouvy o rozhodčí doložce

Nález sp. zn. IV. ÚS 3402/13 ze dne 4. 6. 2014

§ 3 odst. 1, § 49, § 52 odst. 1, § 55, § 56, § 57 občanského zákoníku (č. 40/1964 Sb.), ve znění účinném do 31. 12. 2013

Účastníci si v posuzované věci sjednali formálně platnou rozhodčí doložku, a to i z hlediska úpravy spotřebitelské smlouvy podle § 52 odst. 1 občanského zákoníku, z níž by závažné omezení zakládající nerovnost v právech smluvních stran teoreticky nemuselo plynout. Ovšem i v takovémto případě je nutné se zabývat otázkou, zda přes výše uvedené byla rozhodčí doložka vůbec uzavřena platně.

Při posuzování platnosti rozhodčí doložky především nelze odhlédnout od skutečnosti, že k uzavírání smluv o půjčce a o zajišťovacím převodu vlastnického práva a smlouvy o rozhodčí doložce došlo velmi nestandardním způsobem, přičemž vedlejší účastník projevil při uzavírání smluv a návazně i exekutorského zápisu o přímé vykonatelnosti značnou a neobvyklou aktivitu. Navíc obsah spisu nasvědčuje tomu, že námitkám stěžovatelky o lichevním charakteru předmětných smluv nelze upřít opodstatněnost.

Vzhledem k tomu, že nastíněné okolnosti podložené obsahem spisu naznačují, že stěžovatelka, jako osoba práva neznalá a jednající v tísní, přistoupila k uzavření smluv sice formálně bezvadných, ale pro ni nevýhodných a v podstatě likvidačních. Tuto okolnost nelze hodnotit jinak, než že i při uzavírání smlouvy o rozhodčí doložce byla stěžovatelka uvedena v omyl ohledně smyslu a především konkrétního dopadu všech uzavíraných smluv, přičemž jednání vedlejšího účastníka, jako osoby právně znalé a v dané problematice se orientující, bylo v rozporu s dobrými mravy.

¹ Pozn. red.: Exekutorská komora ČR vydala k tomuto nálezu Ústavního soudu tiskovou zprávu dne 12. 6. 2014. Konstatuje, že členská práva v bytových družstvech se podle novely draží za skutečnou tržní cenu, nikoliv za vypořádací podíl, tudíž postup soudního exekutora, kterým se Ústavní soud zabýval v nálezu IV. ÚS 4489/12 a který se odehrál v roce 2004, není podle současné legislativy možný. Pokud je dlužník členem bytového družstva, lze v rámci vymáhání peněžité pohledávky exekučně postihnout i jeho družstevní podíl, byť dlužník není vlastníkem bytové jednotky. Ke změně způsobu exekučního postihu členských podílů v bytových družstvech došlo novelou občanského soudního řádu, která je účinná od 1. ledna 2013. Pokud soud či soudní exekutor postihl podíl dlužníka v družstvu před tímto datem, členství v družstvu zaniklo a družstvo dlužníkovi vyplatilo tzv. vypořádací podíl vyčíslený podle obchodního zákoníku. Ten však mnohdy nedosahoval tržní hodnoty bytu. Vypořádací podíl býval kvůli vadné právní úpravě až o řád nižší než tržní hodnota družstevního podílu, jehož zpeněžení tak bylo nevýhodné jak pro dlužníka, tak pro věřitele. Z výsledku těžilo pouze bytové družstvo, které za zlomek ceny získalo volný byt. Novela občanského soudního řádu však tento problém k návrhu Exekutorské komory ČR efektivně vyřešila. Mimo jiné upravila možnost dražit členská práva v bytových družstvech. Podle nových pravidel je družstevní byt zpeněžen formou dražby za jeho

Ústavní soud dodává, že nemá (resp. nemůže mít) výhrady proti zjištění soudů podloženému znaleckými posudky, že nejde o právní úkon neplatný podle ustanovení § 38 odst. 2 občanského zákoníku, neboť stěžovatelka při uzavírání rozhodčí smlouvy nejednala v duševní poruše. Má však za to, že povinností soudů bylo s ohledem na všechny zjištěné skutečnosti přihlédnout i ke zjištěním, která sice sama o sobě nebyla způsobilá učinit jednoznačný závěr o duševní poruše stěžovatelky, ale nasvědčovala tomu, že jednání stěžovatelky bylo ovlivněno sníženou odolností vůči zátěži a schopností domyslet dopad jí uzavíraných dokumentů, a to i s přihlédnutím k vyhocené osobní situaci, v níž se v době uzavírání smluv nacházela (depresivní situace po sebevražedném pokusu její dcery).

Ústavní soud rovněž připomíná, že každý případ je nutno posuzovat individuálně s ohledem na konkrétní okolnosti věci a především v kontextu všech okolností, signalizujících, že ze strany poskytovatele půjčky dochází k uzavírání řady sice formálně právně bezvadných právních úkonů, které však v jejich vzájemné souvislosti a s ohledem na časovou návaznost fakticky vedou ke ztížení či dokonce upření práva druhého účastníka smluv na řádnou a efektivní soudní obranu.

Formalistická interpretace § 47 exekučního řádu¹

Nález sp. zn. IV. ÚS 4489/12 ze dne 4. 6. 2014

§ 32 odst. 1, § 47 odst. 1 exekučního řádu

Soudní exekutor nejprve prostřednictvím exekučního příkazu nařídil provedení srážek z invalidního důchodu povinného. Poté, co neobdržel (či nebyl schopen identifikovat) finanční prostředky, které byly z invalidního důchodu stěžovatele str-

skutečnou tržní cenu a z výtěžku je možné uspokojit několikrát násobně větší část dluhů povinného. Tato změna posiluje jak postavení dlužníka, jehož pasiva se výrazně sníží, tak věřitele, jehož pohledávka bude uspokojena. Více informací naleznete na webových stránkách www.ekcr.cz v sekci Aktuality pro veřejnost v článku s názvem Členská práva v bytových družstvech se podle novely draží za skutečnou tržní cenu, nikoliv za vypořádací podíl - vyjádření k nálezu Ústavního soudu IV. ÚS 4489/12 (12.06.2014). Pokud jde o přiměřenost postupu soudního exekutora, z pozice úřední osoby postihuje majetek dlužníka v takové míře a takovými zákonnými způsoby, aby bezpečně a s jistotou dosáhl uspokojení věřitele, včetně příslušenství a úhrady nákladů exekuce. Soudní exekutor je nicméně povinen zvolit způsob provedení exekuce, který není zřejmě nevhodný, zejména vzhledem k nepochopitelné výši závazků dlužníka a ceny předmětu, z něhož má být splnění závazků dlužníka dosaženo. V případě, že se ostatní způsoby provedení exekuce ukáží jako nedostatečné či neúčinné, však nelze např. provedení exekuce prodejem nemovitosti považovat za nepřiměřený postup soudního exekutora. Konstatoval to Nejvyšší soud ČR, který uvádí, že v případě, že jiným způsobem exekuce nelze pohledávku věřitele vůbec nebo v přiměřené době uspokojit, není zvolený způsob exekuce nevhodný, i když cena předmětu, z něhož má být věřitel uspokojen, značně přesahuje výši vymáhané pohledávky.

ženy, přistoupil k exekuci členského podílu stěžovatele v bytovém družstvu. Učinil tak přesto, že stávající postup, tzn. srážky z invalidního důchodu, z objektivního hlediska k vymožení pohledávky plně dostačoval. Krajský soud argumentoval tím, že vedlejší účastník nebyl povinen dotazovat se České správy sociálního zabezpečení, proč srážky neprovádí. S tímto názorem se ovšem Ústavní soud neztotožnil.

Ústavní soud dále poukázal na znění poslední věty ustanovení § 47 odst. 1 exekučního řádu, v němž je obsažen korektiv směřující k zajištění proporcionality mezi zájmem oprávněného na vymožení plnění a zájmem povinného na nerušeném užívání svého majetku. Smyslem tohoto ustanovení je chránit povinného před postupem, jímž by bylo excesivně zasahováno do jeho práv; typicky půjde o situace, kdy by mělo kvůli bagatelní částce zbytečně docházet k prodeji či blokaci majetku nepoměrně větší hodnoty. Krajský soud dovodil, že se o takový nepoměr nejednalo, neboť hodnota vypořádacího podílu činila zhruba dvojnásobek vymáhané pohledávky; tržní hodnota členského podílu byla dle jeho názoru bez významu. Z hlediska teleologického, tzn. s přihlédnutím k ochrannému účelu předmětného ustanovení, ovšem nelze než dospět k závěru, že pro určení, zda se jedná o nepoměr mezi výší závazku a ceny exekvovaného předmětu, musí být rozhodná tržní cena předmětu, neboť jen tak lze reálně vyjádřit, o jak závažný dopad do sféry povinného se jedná. V projednávané věci došlo k postižení členského podílu stěžovatele, což mělo za následek zánik jeho členství v bytovém družstvu a vznik nároku na vypořádací podíl, jehož hodnota ovšem představovala jen zlomek ceny, za níž by bylo možno převést členský podíl (40 000 Kč proti více než 1 000 000 Kč). Je-li zapovězen prodej věci nepoměrně vyšší hodnoty, než jakou má vymáhaný závazek, ačkoliv by při něm povinný obdržel zbylou část hodnoty věci, musí se ochrana poskytovaná předmětným ustanovením o to více vztahovat i na případ, kdy věc či právo povinného ztratí v důsledku exekuce významným způsobem na hodnotě.

Pakliže byl exekuční příkaz k provedení exekuce postižením členských práv a povinností stěžovatele vydán v rozporu s příkazem obsaženým v § 47 odst. 1, věť poslední, exekučního řádu, odpovídá soudní exekutor za škodu takto vzniklou, ledaže by prokázal existenci liberačního důvodu.

Mlčenlivosti rozhodců (rozhodčích soudů) vs. oprávnění exekučního soudu přezkoumat vykonatelnost exekučního titulu

Nález sp. zn. I. ÚS 1647/13 ze dne 24. 6. 2014

§ 6 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., § 124, § 129 odst. 2 a § 275 odst. 2 o. s. ř.

Ke skutkovému stavu věci: Soud v exekučním řízení, zahájeném k návrhu oprávněného z rozhodčího nálezu, vyzval stěžovatele – rozhodčí soud k zapůjčení rozhodčího spisu s tím, že splnění této povinnosti bude exekučním soudem vynucováno ukládáním pořádkových pokut ve smyslu § 53 o. s. ř. Stěžovatel reagoval tak, že není oprávněn vyhovět výzvě exekučního soudu, a to s poukazem na povinnost mlčenlivosti rozhodce

zakotvenou v § 6 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, současně však vyjádřil ochotu žádosti soudu vyhovět, bude-li povinnosti mlčenlivosti zákonem předvídaným postupem zproštěn (§ 6 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení). Stěžovateli byla následně exekučním soudem uložena pořádková pokuta ve výši 50 000 Kč (odvolacím soudem snížena na 25 000 Kč).

Ústavní soud se v tomto případě zabýval otázkou vzájemného vztahu státem uznané mlčenlivosti rozhodců (rozhodčích soudů), zakotvené v § 6 zákona o rozhodčím řízení, a oprávněním exekučního soudu přezkoumat před nařízením exekuce či výkonu rozhodnutí správnost potvrzení o vykonatelnosti všech titulů pro výkon rozhodnutí (§ 275 odst. 2 o. s. ř.), jakož i možností aplikace § 124 o. s. ř.

Ověřování správnosti potvrzení o vykonatelnosti titulu je zpravidla prováděno na podkladě informací vyplývajících z obsahu spisu, v němž bylo vykonávané rozhodnutí vydáno, nicméně nejedná se o dokazování, což bylo potvrzeno i soudní judikaturou (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1020/99, nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 847/2008). Přesto soudní judikatura dovodila, že i zde je nezbytné, aby soud postupoval přiměřeně podle ustanovení upravujících dokazování (§ 122 a násl. o. s. ř. ve spojení s § 254 téhož zákona).

Ústavní soud dále dospěl k závěru, že se ustanovení § 124 o. s. ř. při posuzování předpokladů pro nařízení exekuce soudem před jejím vlastním nařízením ve smyslu § 275 odst. 2 téhož zákona neuplatní. Opačný výklad by totiž dle názoru Ústavního soudu byl v rozporu s účelem exekučního (vykonávacího) řízení, tedy aby se povinný o výkonu rozhodnutí (exekuci) nedozvěděl dříve, než bude na jeho majetek nařízen, a nemohl tak s tímto majetkem naložit způsobem nepřipouštějícím výkon rozhodnutí (exekuci). Pokud by Ústavní soud připustil, že rozhodce není oprávněn poskytnout exekučnímu soudu ve fázi nařizování exekuce či výkonu rozhodnutí potřebnou součinnost dříve, než bude zproštěn mlčenlivosti postupem zakotveným v § 6 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, pak by tento účel zmařen nepochybně byl.

Ze shora uvedeného je patrné, že se zde dostaly do kolize dva právem chráněné zájmy, a sice zájem na ochraně mlčenlivosti rozhodce a zájem na řádném výkonu rozhodnutí. Ústavní soud tak musel zvážit, který z těchto zájmů převáží, přičemž se přiklonil k zájmu na řádném výkonu rozhodnutí. To proto, že i přes všechny odlišnosti rozhodčího řízení od řízení soudního připíná zákon rozhodčímu nálezu jako výsledku rozhodčího řízení znak vykonatelnosti, tj. státem garantované vynutitelnosti.

I při respektování výše uvedeného je dle Ústavního soudu nezbytné, aby do práva účastníků na ochranu mlčenlivosti rozhodce bylo zasahováno v co nejmenším rozsahu. Je totiž v zájmu obou účastníků rozhodčího řízení (jež se následně mohou stát též účastníky případného exekučního řízení), aby mlčenlivost rozhodce byla co nejvíce šetřena, neboť právě nevěřejnost rozhodčího řízení a s ní související zákonem uznaná mlčenlivost rozhodce bývá nezřídka klíčovým důvodem

pro volbu tohoto způsobu řešení sporu a sjednání rozhodčí smlouvy. Ústavní soud má proto za to, že součinnost rozhodce s exekučním soudem lze důvodně limitovat. Protože exekuční soud není oprávněn k jakékoli kontrole dispozic souvisejících s řízením (či dokonce k přezkumu věcné správnosti titulu), ale je oprávněn pouze ke kontrole naplnění předpokladů pro nařízení exekuce (vykonatelnost exekučního titulu, pravomoc orgánu, který jej vydal, legitimace účastníků, prekluze práva vyplývajícího z exekučního titulu apod.), nemá zároveň důvod vyžadovat informace, které s nařízením exekuce nesouvisí. Mlčenlivost rozhodce je tak v exekučním řízení dle názoru Ústavního soudu ze zákona prolomena pouze ve vztahu k těm listinám, bez jejichž předložení by exekuční soud nemohl naplnění podmínek pro nařízení exekuce v daném konkrétním případě přezkoumat.

Odpovědnost státu za škodu způsobenou průtahy v exekučním řízení a stanovení výše náhrady škody

Nález sp. zn. II. ÚS 1430/13 ze dne 24. 7. 2014

§ 13 zákona č. 82/1998 Sb., § 2955 občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.), § 136 o. s. ř.

Ke skutkovému stavu věci: Dne 5. 10. 1998 stěžovatel podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí dlužníka k uspokojení své pohledávky ve výši 3 000 000 Kč. Okresní soud pro Prahu-západ nařídil výkon rozhodnutí dne 23. 9. 1999. Usnesením ze dne 19. 3. 2001 byla stanovena cena nemovitostí na 7 726 480 Kč. Dne 30. 10. 2003 okresní soud vydal dražební vyhlášku. Avšak v mezidobí, dne 30. 7. 2003, byl na majetek povinného vyhlášen konkurz. Proto bylo dne 12. 9. 2006 řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí zastaveno. Nemovitosti byly v konkurzu dražbou prodány za 3 500 000 Kč. Vydražitel je následně, již bez dluhů, věcných břemen, či jiných právních povinností, prodal za 5 500 000 Kč. V konkurzu stěžovatel nakonec získal za svou pohledávku 177 392 Kč.

V posuzovaném případě soudy shledaly v exekučním řízení nečinnost okresního soudu v období mezi dnem 19. 3. 2001, kdy byla stanovena cena nemovitosti, a 30. 10. 2003, kdy okresní soud vydal dražební vyhlášku. K vyhlášení konkurzu došlo dne 30. 7. 2003. Z této časové posloupnosti je zřejmé, že kdyby k nečinnosti okresního soudu nedošlo, tedy nedošlo by k nesprávnému úřednímu postupu, tak by k vydání dražební vyhlášky a dražbě muselo dojít před vyhlášením konkurzu. Pokud tedy stěžovateli vznikla nějaká škoda tím, že k dražbě nedošlo před vyhlášením konkurzu, je tato škoda v příčinné souvislosti s nesprávným úředním postupem. Dle názoru Ústavního soudu je nutno tyto dvě podmínky vzniku odpovědnosti, tedy škodu a příčinnou souvislost, rozlišovat, a skutečnost, že nelze přesně určit a prokázat výši škody, automaticky neznamená, že mezi protiprávním jednáním a vzniklou škodou není příčinná souvislost.

Ústavní soud na druhé straně nepřisvědčil stěžovateli v jeho tvrzení, že výše škody je vždy dána výší pohledávky, která

byla uplatněna v exekučním řízení. Tomu by tak bylo pouze za předpokladu, že by bylo postaveno na jisto, že kdyby výkon rozhodnutí proběhl včas a bez zbytečných průtahů, tak by stěžovatel obdržel v exekuci celý tento obnos. Výši škody je však nutno stanovit vždy s ohledem na konkrétní zjištěné okolnosti daného případu.

Obecně lze říci, že výše škody je dána rozdílem mezi částkou, kterou by stěžovatel v exekučním řízení vymohl, nebylo-li by nesprávného úředního postupu v tomto řízení, a částkou, kterou nakonec reálně dostal. Dokazování je tedy třeba vést ke zjištění toho, za kolik by se nemovitosti prodaly v případné dražbě v exekučním řízení. Je však nutno reflektovat, že přesný výnos z neuskutečněné dražby nikdy nelze zjistit, a tedy ani dokázat, což však není argument pro nepřiznání žádné náhrady škody.

Možným řešením je stanovení výše škody použitím uvážení na základě spravedlnosti, jak Ústavní soud naznačil v nálezu sp. zn. II. ÚS 321/98 ze dne 5. 5. 1999 (N 67/14 SbNU 83). Takové řešení přijímá judikatura Evropského soudu pro lidská práva, ve které se výše majetkové újmy způsobené nadměrnou délkou řízení stanovuje na základě spravedlnosti či jiným slovem ekvity (viz např. rozsudky ve věcech *Unión Alimentaria Sanders S. A. proti Španělsku* ze dne 7. 7. 1989 č. 11681/85, § 45; *Estima Jorge proti Portugalsku* ze dne 21. 4. 1998 č. 24550/94, § 51; či *Bořánková proti České republice* ze dne 7. 1. 2003 č. 41486/98, § 67).

I když ke vzniku odpovědnostního vztahu došlo před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku, nic nebrání aplikaci pravidla, že nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud, tato aplikace je nyní explicitně vyjádřena v § 2955 občanského zákoníku jako právního předpisu subsidiárně použitelného v rozsahu, v němž majetkové právo neupravuje zákon o odpovědnosti státu. Nejedná se totiž o podmínku vzniku práva na náhradu škody, ale pouze o pomůcku, jak stanovit výši škody v situacích, ve kterých její výši nelze přesně prokázat.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

Mgr. David Hozman

exekutorský kandidát

Exekutorského úřadu Praha 4
JUDr. Jany Tvrdkové

1. Exekuční návrh

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2924/2013 ze dne 24. 4. 2014

k ustanovení § 43 exekučního řádu

O vzájemné plnění obou účastníků jde zejména u synallagmatických závazků, jejichž splnění se může domáhat jen ten, kdo sám splnil svůj závazek dříve anebo kdo je připraven jej splnit. Oprávněným z takového titulu je jen žalobce.

V monografii autorů Kurky, V. a Drápala, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Linde Praha a.s., Praha – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha 2004, s. 77, je zdůrazněno, že „... rozhodnutí či jiný právní akt ukládající povinnost synallagmatického plnění je exekučním titulem výlučně pro oprávněného; ačkoli se operuje i s jeho právním jednáním, jemu povinnost ukládána není (nejde o tzv. *judicium duplex*, kde i žalovaný ve sporu může být rozhodnutím určen jakožto nositel oprávnění, jemuž odpovídá povinnost žalobce, kterou lze vymoci v exekučním řízení).“

2. Prokázání plné moci

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 277/2014 ze dne 29. 4. 2014

k ustanovení § 32 odst. 1 občanského soudního řádu a § 46 odst. 2 exekučního řádu

Pakliže soudní exekutor neměl v době odeslání usnesení o určení ceny nemovitostí vědomost o tom, že povinný udělil procesní plnou moc k zastupování advokátovi, nelze za uvedené

situace dovodit, že doručil-li toto rozhodnutí povinnému, jde o doručení neúčinné. Povinnému či jeho zástupci ovšem nic nebránilo v tom, aby listinu osvědčující uzavření dohody o plné moci (průkaz plné moci) předložil (předložili) i soudnímu exekutorovi, který byl povinen činit úkony směřující k provedení exekuce.¹

3. Doručování do datové schránky

usnesení Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 11 Co 393/2013 ze dne 12. 7. 2013²

k ustanovení § 57 občanského soudního řádu

Pravidla počítání času podle ustanovení § 57 občanského soudního řádu platí i pro běh lhůty u doručování do datových schránek.

Podle ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.

Podle ustanovení § 17 odst. 3 výše citovaného zákona dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.

Analogické znění jako ve výše citovaném ustanovení § 17 odst. 4 je upraveno ohledně doručování písemností do vlastních rukou v ustanovení § 49 odst. 4 občanského soudního řádu. V předmětné věci byl dokument (usnesení) dodán do datové schránky dne 22. 3. 2013. Desátý den připadl na 1. 4. 2013 (Velikonoční pondělí) a s odkazem na ustanovení § 57 odst. 2 věta druhá občanského soudního řádu připadl konec lhůty na

následující pracovní den, tj. dne 2. 4. 2013. Odvolání tak bylo podáno poslední den odvolací 15denní lhůty.

Pro úplnost se sluší uvést,³ že opačný právní názor vyslovil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku sp. zn. 5 Afs 76/2012 ze dne 16. 5. 2013, pravda ve věci doručování v rámci daňového řízení; právní věta rozhodnutí je následující:

„Na počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, se nevztahuje pravidlo pro počítání času uvedené v § 33 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu. Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu, ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty, a to i v případě, že konec lhůty připadne na sobotu, neděli nebo svátek.“

4. Společné jmění manželů

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3580/2013 ze dne 8. 4. 2014

k ustanovení § 42 odst. 1 exekučního řádu

Ustanovení § 42 odst. 1 exekučního řádu a § 267 občanského soudního řádu se uplatní analogicky také v situaci, kdy k zúžení společného jmění manželů nedošlo smlouvou, ale rozhodnutím soudu vydaným podle ustanovení § 148 občanského zákoníku.

Rozhodnutí soudu, kterým bylo podle ustanovení § 148 občanského zákoníku zúženo společné jmění manželů „až na věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti“, má ve svých důsledcích stejné právní účinky jako smlouva, kterou si manželé zúžili stanovený rozsah svého společného jmění.

Soudy vedeny chybným právním názorem důsledně nezjišťovaly všechny okolnosti významné při aplikaci ustanovení

¹ Soud při rozhodování vycházel z právní úpravy o doručování písemností obsažené v občanském soudním řádu účinném ke dni doručování usnesení o ceně nemovitostí, tj. do dne 31. 12. 2004, a podle exekučního řádu ve znění účinném do dne 31. 10. 2009. Judikovanou problematiku lze ale nadále vztáhnout na situace, kdy je právní zastoupení účastníka vykázáno jen vůči exekučnímu či odvolacímu soudu a průkaz o plné moci není založen v exekučním spise (viz ustanovení § 46 odst. 2 exekučního řádu).

² Rozhodnutí bylo publikováno ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky 2/2014 pod pořadovým číslem Rc 15/2014.

³ Poznámka autora rubriky.

§ 42 odst. 1 exekučního řádu a § 267 občanského soudního řádu (zejména o tom, při používání jakého majetku vymáhaný závazek vznikl, a zda věřiteli bylo známo zúžení společného jmění žalobkyně a jejího manžela, popřípadě do jaké míry bylo takové seznámení se se zúžením rozsahu společného jmění v projednávané věci významné).

5. Generální inhibitorium

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3544/2013 ze dne 5. 6. 2014

k ustanovení § 44a exekučního řádu

Ustanovení § 44a odst. 1 a 3 exekučního řádu se na exekuční řízení prodejem zástavy nařízené podle exekučního titulu, kterým byl žalovaný zavázán k zaplacení peněžního plnění s tím, že žalobce je oprávněn svoji pohledávku uspokojit pouze ze zajištění zástavou, nevztahují.

Jiný majetek povinného nelze k uspokojení pohledávky oprávněného ani jejího příslušenství v tomto typově výlučném exekučním řízení postihnout. Z uvedeného vyplývá, že povinný může platně právně nakládat se svým majetkem, ohledně něhož nebyla exekuce nařízena, jinak řečeno může s ním nakládat, aniž by se soudní exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel mohl dovolat neplatnosti takového jednání.

6. Provedení exekuce

rozsudek Nejvyššího soudu ČR 21 Cdo 2393/2013 ze dne 22. 5. 2014

k ustanovení § 47 odst. 6 exekučního řádu

Zákon dává přednost zpeněžení věci dlužníka (povinného) jejím prodejem při výkonu rozhodnutí (v exekuci) před prodejem věci ve veřejné nedobrovolné dražbě.

Nařídil-li soud nebo orgán veřejné správy výkon rozhodnutí prodejem věci, která je předmětem nedobrovolné veřejné dražby, nebo vydal-li soudní exekutor poté, co mu bylo doručeno usnesení soudu o nařízení exekuce, exekuční příkaz prodejem takové věci, je dražebník povinen – jak vyplývá z ustanovení § 46 odst. 1 písm. g) zákona o veřejných dražbách – od dražby nejpozději do jejího zahájení upustit (to neplatí jen v případě, kdy podkladem pro nařízení exekuce byl vykonatelný notářský zápis nebo vykonatelný exekutorský zápis sepsaný v posledních 3 měsících před konáním dražby).

Dražebník však není povinen upustit od veřejné nedobrovolné dražby proto, že byl soudním exekutorem vydán exekuční příkaz prodejem předmětu dražby, jestliže jiná osoba než dlužník (povinný) uhradila pohledávku s příslušenstvím, pro jejíž vymození byla nařízena exekuce, náklady exekuce a náklady oprávněného soudnímu exekutorovi před konáním dražby.

7. Změna soudního exekutora, odklad exekuce, udělení příklepu

usnesení Nejvyššího soudu ČR 21 Cdo 1465/2014 ze dne 24. 6. 2014

k ustanovení § 336j odst. 1 občanského soudního řádu a § 44b a 54 odst. 2 exekučního řádu

Není-li výslovně v usnesení stanoveno jinak, je usnesení soudu podle ustanovení § 44b exekučního řádu vykonatelné již doručením účastníkům exekučního řízení a oběma soudním exekutorům; od tohoto okamžiku – bez zřetele na případně podané odvolání – pokračuje nově pověřený soudní exekutor v provádění exekuce.

Pokud by šlo o návrh, který je zjevně svévolným nebo zřejmě bezúspěšným uplatňováním nebo bráněním práva, či pokud by návrh obsahoval stejné okolnosti, o nichž již bylo rozhodnuto, může soudní exekutor konat [k tomu z odborné literatury srov. též Kasíková, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 335]. Tak je tomu i v souzené věci, kdy povinný navrhl odklad provedení exekuce do doby, než bude Nejvyšším soudem České republiky rozhodnuto o jeho dovolání, anebo do doby, než bude rozhodnuto o jeho námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Podání dovolání nemá suspenzivní účinek; okolnost, že u dovolacího soudu byl podán návrh na odklad vykonatelnosti rozhodnutí napadeného dovoláním, není důvodem pro odklad výkonu rozhodnutí podle § 266 odst. 2 občanského soudního řádu.

Jestliže za této situace soudní exekutor provedl dražbu nemovitých věcí, aniž bylo rozhodnuto o návrhu povinného na odklad exekuce, nevybočil z dikce ustanovení § 54 odst. 2 exekučního řádu.

8. Zastavení exekuce

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 250/2012 ze dne 2. 4. 2014

k ustanovení § 268 odst. 1 občanského soudního řádu

Jestliže vymožením peněžitého plnění v rámci pravomocně nařízené exekuce zanikl v rozsahu tohoto plnění dluh povinného vůči oprávněnému (dluh, jehož splnění ukládá povinnému vykonatelné soudní rozhodnutí), nelze na straně povinného dovodit vznik majetkové újmy, a to ani v důsledku pozdějšího zastavení exekuce. Zastavení exekuce představuje opatření, kterým se ukončuje další provádění exekuce, a má proto význam pro samotné exekuční řízení a pro jeho další průběh. Přitom platí, že exekuci nelze zastavit, byla-li již skončena vymožením pohledávky.

Proto ani zastavení exekuce nemůže mít za následek vznik bezdůvodného obohacení soudního exekutora na úkor povinného. Zastavením exekuce přirozeně neodpadl právní důvod plnění, jež bylo již zčásti vymoženo, a zastavení exekuce nemá žádný vliv na povinnost k plnění uloženou povinným vykonatelným rozhodnutím soudu (exekučním titulem).

Ovšem i v případě odpadnutí právního důvodu k plnění – jak výše uvedeno – byl by k vydání bezdůvodného obohacení pasivně legitimován oprávněný jako subjekt tímto plněním obohacený, nikoliv soudní exekutor, jenž byl soudem pověřen provedením exekuce, v jejímž rámci došlo k vymožení peněžitého plnění.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 402/2014 ze dne 14. 5. 2014

k ustanovení § 89 exekučního řádu

Jestliže dojde k zastavení exekuce (výkonu rozhodnutí), protože titul pro exekuci od počátku nebyl materiálně a formálně vykonatelný (například proto, že byl vydán rozhodcem, který k tomu nebyl oprávněn, neboť k jeho určení došlo v rozporu se zákonem), nese náklady exekuce oprávněný, který podle takového titulu nařízení exekuce navrhl.

9. Přikázání peněžité pohledávky

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3774/2013 ze dne 10. 4. 2014

k ustanovení § 299 odst. 1 a 312 občanského soudního řádu

Pro pohledávku, kterou má zaměstnanec vůči zaměstnavateli z titulu cestovních náhrad, na niž zaměstnanci vznikl nárok podle příslušných ustanovení zákoníku práce, nelze nařadit ani provést výkon rozhodnutí (exekuci) srážkami ze mzdy povinného, neboť do čisté mzdy se náhrady cestovních výdajů nezapočítávají a nejsou ani zahrnuty v taxativním výčtu uvedeném v ustanovení § 299 odst. 1 občanského soudního řádu.

Jestliže ustanovení § 299 odst. 1 občanského soudního řádu dopadá na všechny příjmy (pohledávky), které mají svou povahou pracovněprávní charakter nebo které nahrazují mzdu jako odměnu za práci anebo jsou poskytovány vedle ní, lze z toho dovodit, že toto ustanovení je ve vztahu speciality k ustanovení § 312 občanského soudního řádu, které upravuje výkon rozhodnutí (exekuci) prikázáním jiné peněžité pohledávky povinného (než pohledávky z účtu u peněžního ústavu nebo nároku uvedeného v § 299 občanského soudního řádu). Z toho vyplývá, že z příjmů (pohledávek), jež mají vztah k výkonu práce nebo které nahrazují mzdu jako odměnu za práci anebo jsou poskytovány vedle ní, lze výkonem rozhodnutí (exekucí) postihnout právě a jen ty příjmy (pohledávky), které jsou uvedeny v taxativním výčtu, jenž stanoví ustanovení § 299 odst. 1 občanského soudního řádu.

Komentář:

Citované rozhodnutí soudu na základě systematického výkladu ustanovení § 277 odst. 2, 299 odst. 1 a 312 občanského soudního řádu kategoricky vyloučilo exekuční postih cestovních náhrad. S podaným výkladem lze jen velmi těžko polemizovat, na druhou stranu nelze odhlédnout od lidského příběhu stojícím za předmětným rozhodnutím.

Předmětem exekučního postihu se dle odůvodnění citovaného rozhodnutí staly cestovní náhrady „za měsíc červen 2012 v přibližné výši 34 000,00 Kč“. Taková výše náhrad je v ekonomickém prostředí zpravidla spojena se mzdovým ohodnocením zaměstnance na hranici minimální mzdy, ze které nelze na úhradu exekučně vymáhané pohledávky oprávněného provádět srážky. Za takové situace odpadá ekonomické odůvodnění cestovních náhrad jakožto plnění, které nahrazuje náklady spojené s výkonem práce mimo pravidelné pracoviště, ale jejich výše slouží jako „skrytý“ příjem – příjem mající odlišný daňový režim a nově též příjem, který nepodléhá exekuci –, jehož výše je určující pro ohodnocení zaměstnance v pracovněprávním poměru. Uvedené realie – a tedy i hledání spravedlivého uspořádání mezi účastníky exekučního řízení – jsou v odůvodnění rozhodnutí zcela opomenuty.

Další aplikační dopady předloženého právního názoru na sebe nenechaly dlouho čekat. Odbor sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra České republiky hromadně oznamuje, že nebude provádět srážky z výsluhového příspěvku s odůvodněním vytrženým z odůvodnění komentovaného rozhodnutí: „Taxativní výčet druhů příjmů, které nejsou mzdou a které mohou být postiženy výkonem rozhodnutí (exekucí) srážkami ze mzdy, zavedla novela občanského soudního řádu provedená zák. č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce, v ustanovení § 299 odst. 1 o. s. ř.“

Výsluhový příspěvek je chápán jako kompenzace za výkon služby v ozbrojených sborech. Jeho výplatou je po skončení služebního poměru průběžně nahrazována ztráta na výdělku, která se předpokládá z důvodu nemožnosti výkonu či přípravy na výkon jiného povolání po dobu trvání služebního poměru, a zároveň je jeho výplatou kompenzována náročnost výkonu služby v ozbrojených sborech. Obecně je tak vnímán jako součást výdělku – výsluhový příspěvek je vyplácen měsíčně – a bylo možné uvažovat o něm jako o další příjmu (důchodu) ve smyslu ustanovení § 299 odst. 1 písm. d) občanského soudního řádu, ze kterého je třeba na uspokojení pohledávky věřitele provádět srážky a který současně garantuje povinnému zachování nezabavitelné částky.

Aktivita úředníků Odboru sociálního zabezpečení tak nutně směřuje k připomenutí usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2294/2007 ze dne 24. 9. 2009, jehož právní věta zní následovně:

„Výsluhový příspěvek poskytovaný podle zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, nemá povahu mzdy ani jiného příjmu ve smyslu § 299 o. s. ř. (např. dávky sociálního zabezpečení či důchodu) a lze tedy u něj provádět výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky. Výsluhový příspěvek ve smyslu § 33 odst. 1 zákona č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů, je chápán jako určitá kompenzace práce vykonávané ve ztížených podmínkách, kompenzace určitých omezení vyplývajících z charakteru práce v ozbrojených silách, tedy jako součást dávek sociálního charakteru souvisejících s ukončením služebního poměru. Není však součástí tzv. služebního příjmu a ani součástí platu příslušníků ozbrojených sil. Jde o zvláštní kategorii peněžního příjmu, odůvodněnou do určité míry sociálními důvody. Podobný charakter si zachoval výsluhový příspěvek i podle úpravy v zákoně č. 221/1999 Sb. (...vzhledem k náročnosti služby vojáka). I zde je zřejmá jeho vazba na starobní či invalidní důchod. Protože se však jedná o zvláštní příjem, který nelze považovat jako náhradu za mzdu, lze jej podle § 312 o. s. ř. postihnout.“

Závěry předmětného rozhodnutí lze použít i pro výsluhový příspěvek vyplácený dle ustanovení § 157 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

10. Náklady exekuce v insolvenci

rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 102 VSPH 134/2014-64 ze dne 25. 4. 2014

k ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu a § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona

S ohledem na ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona – z něhož plyne, že výkon rozhodnutí či exekuce, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést –, nelze při určení nákladů exekuce vycházet z příkazu k úhradě nákladů exekuce vydaného soudním exekutorem až po zahájení insolvenčního řízení, neboť jde o provádění exekuce (potud je třeba revidovat závěry formulované u rozsudku sp. zn. 102 VSPH 15/2011 ze dne 17. 3. 2011).

Soudní exekutor si tedy po zahájení insolvenčního řízení nemůže „vyrobiť“ exekuční titul, aby zajistil vykonatelnost pohledávky z titulu nákladů exekuce, což však neznamená, že by nemohl (neměl a nemusel) takovou pohledávku přihlásit (uplatnit) v insolvenčním řízení jako pohledávku vykonatelnou.

Za popsanych okolností bylo na soudním exekutorovi, aby prokázal důvod vzniku pohledávky, tedy že mu skutečně vznikl nárok na odměnu, na náhradu paušálně vynaložených hotových výdajů, na náhradu za doručení písemností a DPH. Soudní exekutor má totiž právo na uspokojení nákladů exekuce i v případě, že v jejím průběhu nebylo na uspokojení pohledávky oprávněného nic vymoženo, když je v podstatě honorován za to, že byl exekucí pověřen.

Z ODBORNÝCH ČLÁNKŮ

Mgr. et Bc. Veronika Urbanová
asistentka místopředsedy Ústavního soudu,
doktorandka na Katedře občanského práva
Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

ZEMAN, Milan.
Nezaplatím, dokud nás smrt nerozdělí.
Právní rádce. 2013, č. 12, str. 34

Mgr. Jiří Novák
asistent soudce Ústavního soudu

^a Krátký článek se věnuje změnám právní úpravy týkajícím se problematiky postihu majetku manželů, resp. druhého manžela, za dluhy vzniklé před uzavřením manželstvím. V článku jsou kritické analýze podrobeny dvě novely občanského soudního řádu a exekučního řádu (jedna účinná od 1. ledna 2013 a druhá účinná od 1. ledna 2014), které přinesly zásadní změny v oblasti postihu majetku (např. mzdy) druhého manžela. Autor dospívá k názoru, že ve společnosti sice existují nesourodé názory stran spravedlivosti obou zmíněných úprav, nicméně v současnosti účinnou úpravu v závěru označuje za odvážné řešení jednoho z gordických uzlů práva v České republice.

MUZIKÁŘ, Vladimír.
Jak přiznávat náhradu nákladů v exekučním řízení po zrušení vyhlášky č. 484/2000 Sb.?
Bulletin advokacie. 2013, č. 11, str. 42-46

Autor v uvedeném textu popisuje a analyzuje praxi, snažící se vyřešit jeden z důsledků nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12, kterým byla zrušena vyhláška č. 484/2000 Sb., a sice problematiku výše přiznaných nákladů v řízeních, započatých před vyhlášením uvedeného nálezu, avšak skončených až v období neplatnosti zmíněné vyhlášky. Základní myšlenku článku představuje nesouhlas se soudní praxí, v níž jsou závěry nálezu Pl. ÚS 25/12 aplikovány retroaktivně, což autor článku

považuje za rozporné se základními principy právního státu, a dokonce i judikaturou samotného Ústavního soudu. Především s ohledem na princip právní jistoty tak dospívá k závěru, že ústavně konformní řešení v úvodu vymezeného problému představuje zejména aplikace zrušené vyhlášky.

MIKULCOVÁ, Lenka.
Důsledky neplatné rozhodčí doložky ve spotřebitelských věcech pro exekuci.
***Právní rozhledy*. 2014, č. 2, str. 52-58**

Tento článek se zabývá otázkou vykonatelnosti rozhodčích nálezů vydaných ve sporu mezi podnikatelem a spotřebitelem na základě rozhodčí smlouvy (doložky), ve které nebyl stanoven konkrétní rozhodce, ale která obsahovala pouze odkaz na možnost jeho určení právníčkou osobou, jež není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona. V této souvislosti autorka článku předkládá podrobný rozbor usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, v němž se dovolací soud touto otázkou zabýval, přičemž dospěl k závěru, že byla-li na základě takového rozhodčího nálezu nařízena exekuce, je třeba tuto dle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu zastavit. Autorka se následně zamýšlí nad dopadem tohoto rozhodnutí na právní praxi a možným zásahem do práv věřitelů.

POHL, Tomáš.
Novela občanského soudního řádu a exekučního řádu ve vztahu ke společnému jmění manželů.
***Obchodní právo. Časopis pro obchodně právní praxi*. 2014, č. 4, str. 132-139**

Tento článek reaguje na novelu občanského soudního řádu provedenou zákony č. 241/2013 Sb. a č. 293/2013 Sb. a novelu řádu exekučního provedenou zákony č. 256/2013 Sb. a 303/2013 Sb., jež s účinností od 1. 1. 2014 modifikovaly výkon rozhodnutí týkající se společného jmění manželů. Autor ve svém příspěvku představuje novou právní úpravu a provádí její komparaci s právní úpravou účinnou do 31. 12. 2013,

přičemž se snaží vyvrátit názory, že na základě těchto novel došlo k rozšíření vymezení společného jmění manželů obsaženého v normě hmotného práva (občanském zákoníku). Autor však upozorňuje též na negativní dopad uvedených novel, za něž považuje skutečnost, že výkonem rozhodnutí může být společné jmění manželů nově postiženo i v případě, kdy dluh vznikne jen jednomu z manželů ještě před uzavřením manželství.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Mgr. Bohumil Brychta

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Rychnov nad Kněžnou

„Rychle a slušně“ – to je motto, s nímž Mgr. Bohumil Brychta (*1970) prošel výběrovým řízením a v jehož duchu by chtěl vést exekutorský úřad. „Mám v úmyslu ze zpočátku malého úřadu vytvořit dynamický, rostoucí organismus vyhovující potřebám současných exekucí. K tomu mi napomůže maximální využití výpočetní techniky včetně vedení elektronických spisů a komunikační otevřenost jak směrem k oprávněným, tak k povinným,“ uvedl Mgr. Brychta. Otevření úřadu plánuje na počátek října tohoto roku. Mgr. Brychta vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, následně vykonával v Hradci Králové po dobu 14 let funkci soudce okresního soudu na odděleních C, E a P. „Rád bych se v rámci Komory angažoval při zlepšení vztahů exekutorů se soudy, jejichž prostředí důvěrně znám, a napomohl vylepšení názoru společnosti na exekutorský stav,“ uzavřel nově jmenovaný soudní exekutor.

Mgr. Alan Havlice

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Jeseník

K 1. říjnu byl soudním exekutorem uvolněného Exekutorského úřadu Jeseník jmenován Mgr. Alan Havlice (*1966). Vystudoval Fakultu právnickou Západočeské univerzity v Plzni, má několikaletou právní praxi ve státní správě i na exekutorských úřadech. „Mým záměrem je být efektivní, protože ctím obecnou právní zásadu, že smlouvy se mají dodržovat. Nucený výkon exekučních titulů je tím posledním krokem, jak uspokojit práva věřitelů. Věřitelé, v exekučním řízení oprávnění, proto očekávají, že tento krok bude úspěšný, v opačném případě už jinou možnost téměř nemají. K účastníkům řízení budu samozřejmě volit profesionální přístup se zaručením všech právem předpokládaných práv a povinností,“ sdělil Mgr. Havlice. Úřad zůstane pod jeho vedením na téže adrese: Otakara Březiny 229, 790 01 Jeseník.

Mgr. Jan Valentasoudní exekutor
Exekutorského úřadu Olomouc

Služební číslo 196 nese nově jmenovaný soudní exekutor Mgr. Jan Valenta (*1983), jenž po absolutoriu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně působil od roku 2007 jako exekutorský koncipient a později kandidát na Exekutorském úřadu Olomouc Mgr. Ing. Radima Opletala a na Exekutorském úřadu Brno-město Mgr. Lucie Valentové. „V prostředí exekutorského úřadu, exekučního práva a každodenní exekuční reality jsem prožil v podstatě celý svůj profesní život, a získal jsem tak dlouholeté zkušenosti, které bych nyní rád zúročil při vedení vlastního exekutorského úřadu,“ odpověděl Mgr. Valenta, jehož záměrem je otevřít úřad na počátku října. „Jsem úplně vyrovnan s tím, že svobodné povolání soudního exekutora bude vždy terčem nelibosti, útoků a více či méně intenzivních výpadů ze všech možných stran. Přes to mám však za to, že vlna ataků a zájmy dehonestovat tento stav jsou téměř na hranici únosnosti. Cestu ven z tohoto mnohdy až nechutného populizmu a demagogie vidím zejména v tom, že jednotliví soudní exekutoři a rovněž všichni jejich zaměstnanci se budou skutečně důsledně soustředit na legalitu a legitimitu průběhu jimi vedených exekucí, budou věnovat energii osvětě určené laické veřejnosti a budou skutečnými profesionály při aplikaci práva, kteří se svým názorem obstojí před účastníkem řízení, soudem, dohledovým orgánem nebo novinářem,“ doplnil Mgr. Valenta.

Mgr. Tomáš Voborníksoudní exekutor
Exekutorského úřadu Pardubice

Podnikový právník, vedoucí právního oddělení, náměstek generálního ředitele a člen dozorčích rad v několika společnostech či předseda představenstva společnosti Právovárečný pivovar a.s. v Hradci Králové. Tyto zkušenosti nabyl Mgr. Voborník (*1973) před rokem 2004, kdy byl zaměstnán jako exekutorský koncipient Exekutorského úřadu v Hradci Králové. Po složení advokátní zkoušky u ČAK nastoupil v roce 2007 jako kandidát na Exekutorský úřad Pardubice soudního exekutora JUDr. Arnošta Hofmana. „S ohledem na skutečnost, že přebírám Exekutorský úřad Pardubice se všemi zaměstnanci poté, co jsem zde šest roků pracoval jako exekutorský kandidát a zástupce soudního exekutora, stěží mohu říci cokoliv jiného, než že chci zachovat vše dobré z toho, co zde bylo z dob působnosti mého předchůdce pana doktora Hofmana. Rád bych k tomu pouze dodal, že zlepšovat se dá i to nejlépe fungující, a to je směr, kterým chci jít,“ prohlásil Mgr. Voborník, mimo jiné člen mediální komise Exekutorské komory ČR. Exekutorský úřad otevřel 1. září, kdy nabylo účinnosti jeho jmenování. Sídlo zůstává v Moravanech u Holic. „Každá lidská společnost, která má být dlouhodobě funkční, musí být založena na zásadě, že závazky je třeba plnit. Pokud se tak nečiní, musí existovat postup pro jejich vymožení. Exekuční řízení není o tom, jak ožebračit povinného. Je to procesní postup, jak v rámci zákona zajistit maximální možné uspokojení oprávněného. Myslím si, a to je má vize, že pokud člověk dělá svou práci kvalitně a odpovědně, výsledky se prostě musí dostavit. Těžko můžeme očekávat, že soudní exekutor bude nejoblíbenější osobou na okrese nebo v kraji. Myslím si ale, že odpovědnou prací dlouhodobě můžeme jakožto stav dosáhnout toho, že budeme respektováni jako profesionálové ve svém oboru. Závěrem mi dovolu, abych zde vyslovil své osobní poděkování mému předchůdci – soudnímu exekutorovi JUDr. Arnoštu Hofmanovi, který odchází do důchodu po 13 letech výkonu exekuční činnosti a práce pro exekutorský stav, kdy se významným způsobem podílel mimo jiné i na vzniku Komory, na činnosti Kontrolní komise Komory a prezidia. Děkuji Vám za vše, co jste vykonal pro exekutorský stav, děkuji Vám rady a zkušenosti, které jste mi předal. Přeji Vám, pane doktore, mnoho štěstí a zdraví do dalších let,“ vzkázal Mgr. Voborník, k jehož přání se připojuje i redakční rada Komorních listů a prezidium Exekutorské komory ČR.

KURZFASSUNGEN

Mgr. Jan Kubizňák

Geltendmachung von Kosten eines Vollstreckungsverfahrens im Insolvenzverfahren, wenn in Vollstreckung nichts erzwungen wurde

Der Text richtet Aufmerksamkeit auf Befriedigung von Vollstreckungskosten im Insolvenzverfahren, wenn es in einer Vollstreckung bisher keine Leistung erzwungen wurde. Er beschäftigt sich mit Situationen, wenn es nach der Beauftragung des Gerichtsvollziehers Zahlungsunfähigkeit des Schuldners (Verpflichteten) erklärt wurde und Gerichtsvollzieher seine Kostenforderung ins Insolvenzverfahren anmeldet. Die sich immer wieder bildende Entscheidungspraxis zeigt an Mehrdeutigkeit in Zutritt zur Lösung dieser Problematik, aus der Autor einen idealen Ausgangspunkt sucht. Gleichzeitig macht Autor aufmerksam und kritisiert Zugang von manchen Vollstreckungsgerichten, die oft entscheiden, dass der Schuldner Vollstreckungskosten vergüten muss, obwohl er Entschuldung erfüllt hat und von Zahlung der Restforderungen befreit wurde.

Mgr. Bc. Lucie Neprašová

Eheliche Güterrecht und Pfändung im Rahmen der Vollstreckung

Inhalt der Arbeit orientiert sich auf Institut des ehelichen Güterrechts in Zusammenhang mit dem neu erfassten Bürgerlichen Gesetzbuch sowie den Prozessnormen, besonders Teil 6 des Gesetzes Nr. 99/1963 Samm., Zivilprozessordnung, und Gesetzes Nr. 120/2001 Samm., Vollstreckungsordnung. Hier werden die Güterrecht betreffende konzeptuelle Veränderungen des Vollstreckungsverfahrens darstellt, die Novellierung durch Gesetz Nr. 396/2012 Samm. nach 1 Januar 2013 gebracht hat. Schließlich widmet sich Arbeit der Frage von Vollstreckung eines ehelichen Güterrechts nach Inkrafttreten des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches, dessen Auslegung im Zusammenhang mit Prozessvorschriften einen geschlossenen theoretischen Charakter bringt, doch in praktischen Angelegenheiten wird theoretische Ebene zweifellos häufig durch Judikatur ergänzt.

Mgr. Renáta Valentová

Unpfändbare Sachen

In dieser Arbeit wird Problematik von Vollstreckung in beweglichen Sachen mit Spezialisierung auf unpfändbare Sachen gelöst. Zum Ziel gehört es die aktuelle Rechtslage sowie vorgeschlagene Veränderungen zu beschreiben. Problematik habe ich mit Benutzung der gültigen und geplanten Rechtsregelung wie auch der herrschenden Judikatur. Dieser Bereich wird in Bestimmungen § 321 ff des Gesetzes Nr. 99/1963 Samm. Zivilprozessordnung, und § 69 Ges. Nr. 120/2001 Samm. Vollstreckungsordnung geregelt. Fortgang der Vollstreckung in beweglichen Sachen ist problematisch wegen der ungenügenden Begrenzung von unpfändbaren Sachen und wegen zu allgemeiner Rechtsregelung in diesem Bereich, wobei kommt es oft zu Konfliktsituationen sowie Not an Rechtssicherheit.

Mgr. Petra Fialová

Anordnung zur Vergütung der Vollstreckungskosten

Facharbeit behandelt Problematik von Anordnung zur Vergütung der Vollstreckungskosten mit Richtung auf seine Überprüfbarkeit. Arbeit orientiert sich auf Beschreibung und Analyse der Anordnung zur Vergütung der Vollstreckungskosten in aktueller Rechtsregelung und mit Berücksichtigung der Judikatur und charakterisiert seine Gehörigkeiten und Bedingungen unter welchen er erlässt werden kann sowie Einfluss der Vollstreckungseinstellung auf Vergütung der Vollstreckungskosten und zulässige Rechtsmittel. Zum Ziel dieser Arbeit gehört Funktionsbewertung der Anordnung zur Vergütung der Vollstreckungskosten und Darstellung von Vor- und Nachteilen dieses Instituts.

INHALT

INTERVIEW	6	Gesellschaft entscheidet wie Rechtsanwalt oder Gerichtsvollzieher benehmen sollte Gespräch mit JUDr. Karel Čermák sr., dr. h. c., Rechtsanwalt, Exjustizminister	GESCHICHTE	31	Das ist geschehen... JUDr. PhDr. Stanislav Balík
ARTIKEL	10	Geltendmachung von Kosten eines Vollstreckungsverfahrens im Insolvenzverfahren, wenn in Vollstreckung nichts erzwungen wurde Mgr. Jan Kubizňák	VOM AUSLAND	33	Tätigkeit der UIHJ und EURODANUBE 2014 JUDr. Juraj Podkonický, PhD., PhDr. Mgr. Jan Ptáčník
	16	Eheliche Güterrecht und Pfändung im Rahmen der Vollstreckung Mgr. Bc. Lucie Neprašová	JUDIKATUR	36	Aus der Judikatur des Verfassungsgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	21	Unpfändbare Sachen Mgr. Renáta Valentová		40	Judikatur in Vollstreckungssachen vorbereitet von Mgr. David Hozman
	26	Anordnung zur Vergütung der Vollstreckungskosten Mgr. Petra Fialová	RECENZE	45	Aus Fachartikel Mgr. et Bc. Veronika Urbanová, Mgr. Jiří Novák
			NACHRICHTEN DER KAMMER	47	Professionsprofile der neuen Gerichtsvollzieher Mgr. Bohumil Brychta, Mgr. Alan Havlice, Mgr. Jan Valenta, Mgr. Tomáš Voborník

Fotografie auf der Titelseite: Gabriela Dorantová

Komorní listy

dvacáté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 03/2014. Praha: Exekutorská komora ČR, 2014. s. xx. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Redakční rada
Mgr. Petra Báčová
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
Mgr. David Hozman
Mgr. František Korbek, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Pavel Tintěra

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 30. 9. 2014

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4

kontakt

tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Michal Jančuška

sazba a tisk

PRINTECO s. r. o., Brno

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují 10. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právník roku 2014

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2014 do 31. 10. 2014.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2014 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním gala-večeru se společenským programem v lednu 2015. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2014.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Právo informačních technologií
- Právo duševního vlastnictví
- Správní právo
- Lidská práva a právo ústavní

*Společně jsme založili tradici,
kterou si právnický svět zaslouží!*

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos českému právu)

Mercedes-Benz

aqua angels

BANG & OLUFSEN

economia

ekonom

Právní rádce

BARKER

ELEKTRONICKÉ DRAŽBY ÚČINNÁ INZERCE KOMUNIKACE SE ZÁJEMCI

Proč spolupracovat právě s námi:

- Na našem webu hledá dražené nemovitosti 500.000 lidí ročně.
- S elektronickými dražbami máme 5 let zkušeností.
- Měříme úspěšnost inzerce - víme kde a jak inzerovat.
- Pravidelně zasláme reporting o stavu dražeb.
- Dražby děláme více než 10 let.
- Sami jsme provedli přes 2000 dražeb.
- Nastavíme Vám rozsah spolupráce na míru Vaším potřebám.

BONUS

PRVNÍ 3 DRAŽBY ZDARMA

Pro více informací nás kontaktujte:

Eurodražby.cz a.s.
Čimická 780/61
181 00 Praha 8
Tel.: 800 900 490
www.eurodražby.cz
exekutor@eurodražby.cz

DRAŽEBNÍ A AUKČNÍ SPOLEČNOST

eurodražby

Ing. Radim Hasman
předseda představenstva